

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2004-2005

21 oktober 2004

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, FORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

Interpellatie van de heer Jos De Meyer tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën, Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de vrijstelling van onroerende voorheffing voor schoolgebouwen

Interpellatie van de heer Jos De Meyer tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de problematiek van de leningen van het Nationaal Waarborgfonds voor scholenbouw

Interpellatie van mevrouw An Michiels tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over een mogelijk verbod op het dragen van de hoofddoek in Vlaamse scholen
Met redenen omklede motie

Vraag om uitleg van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de sanitaire infrastructuur in schoolgebouwen

Vraag om uitleg van de heer Pieter Huybrechts tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het teveel aan studenten diergeneeskunde

Vraag om uitleg van de heer Pieter Huybrechts tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de toename van het aantal laaggeletterden

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de toepassing van de resolutie betreffende tijdige indiening van ontwerpen van decreet inzake het onderwijs met het oog op een rechtszekere en ordentelijke start van het schooljaar

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het in aanmerking nemen van anciënniteit in het onderwijs

Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie

Donderdag 21 oktober 2004

Waarnemend voorzitter: de heer Jos Stassen

– *De interpellatie wordt gehouden om 10.15 uur.*

Interpellatie van de heer Jos De Meyer tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën, Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de vrijstelling van onroerende voorheffing voor schoolgebouwen

De voorzitter: Aan de orde is de interpellatie van de heer De Meyer tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën, Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de vrijstelling van onroerende voorheffing voor schoolgebouwen.

Minister Vandenbroucke zal antwoorden in naam van minister Van Mechelen.

De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil mijn interpellatie beginnen met een citaat uit een brief van 28 januari 2004 van de toenmalige en huidige minister van Financiën en Begroting aan de voorzitter van de commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid: 'Ik herhaal dus dat het geenszins de bedoeling is scholen financieel te bestraffen wanneer zij gebouwen ook buiten de schooluren gratis ter beschikking stellen (...).'

Dit is de essentie van het schrijven waarmee de minister bevestigt dat inzake vrijstelling van onroerende voorheffing van schoolgebouwen er geen enkele intrekking van een vroeger toegestane vrijstelling voor scholen gebeurde.

Verder schrijft de minister: '(...) dat er wel een systematische controle gebeurt van vroeger toegestane

vrijstellingen. En het is alvast niet de bedoeling vrijstellingen voor scholen in te trekken die lokalen gratis ter beschikking stellen voor sport- of culturele activiteiten. Het verlies van vrijstelling onroerende voorheffing, louter en alleen omwille van het feit dat lokalen op welbepaalde tijdstippen ook voor andere activiteiten worden gebruikt, zou trouwens in tegenstrijd zijn met de huidige regelgeving ter zake.'

Toch weigert de administratie van de Belastingdienst voor Vlaanderen in een aantal gevallen de vrijstelling onroerende voorheffing voor een onroerend goed, dat bestemd is voor onderwijs en dat ook voor andere maatschappelijke doeleinden ter beschikking wordt gesteld. Ik geef u het kafaiaans voorbeeld van een vrije school in mijn regio die dagelijks een lokaal gedurende een kwartier gratis ter beschikking stelt aan de gemeente voor diensten aan de bewoners van de wijk, gezien de grote afstand van het centrum. Na het gemotiveerd beroep van de inrichtende macht tegen de voornoemde interpretatie kreeg ze toch opnieuw een administratieve weigering.

Mijnheer de minister, wat is de houding van de minister van Financiën ten aanzien van de al te restrictieve interpretatie van de administratie van de Belastingdienst voor Vlaanderen bij het verlenen van de vrijstelling onroerende voorheffing?

Kan de minister nogmaals bevestigen dat schoolbesturen die buiten de schooluren lokalen ter beschikking stellen van verenigingen en hiervoor een vergoeding vragen voor verwarming, verlichting, water, huisvuil, verzekering en onderhoud, de vrijstelling onroerende voorheffing kunnen behouden?

Welke maatregelen zal de minister nemen zodat de schoolbesturen op een eenvoudige en normale

De Meyer

wijze de vrijstelling onroerende voorheffing kunnen verkrijgen?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, mijnheer De Meyer, voor een goed begrip van de context van de vraag, wens ik eerst de wettelijke bepalingen en de draagwijdte daarvan kort toe te lichten. Het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 voorziet inzake de onroerende voorheffing in een vrijstelling van het kadastraal inkomen van de onroerende goederen of delen van onroerende goederen die een belastingplichtige of een bewoner zonder winstoogmerk heeft bestemd voor onderwijs. Dit staat in artikel 253, ten eerste en artikel 12, paragraaf 1 van het Wetboek.

Uit het Commentaar op het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 kunnen we opmaken dat deze vrijstelling slechts wordt verleend voor zover aan de volgende drie voorwaarden samen is voldaan. De eerste voorwaarde is dat in hoofde van de belastingplichtige elk winstbejag moet ontbreken, wat inhoudt dat die uit zijn gebouw geen voordeel of baat mag halen, in enigerlei vorm, rechtstreeks of onrechtstreeks. Met inachtneming van de recente evolutie in de rechtspraak, moeten we evenwel aannemen dat er voldaan is aan deze voorwaarde, zelfs als de belastingplichtige een voordeel uit zijn onroerende goederen haalt, indien hij het bewijs levert dat dit voordeel werkelijk en uitsluitend gebruikt wordt voor de instandhouding en de uitbreiding van het onderwijs waartoe zijn onroerende goederen worden aangewend en het geen verdoken winst uitmaakt.

De tweede voorwaarde is dat de onroerende goederen of delen van onroerende goederen moeten worden besteed aan het onderwijs, wat de systematische organisatie van didactische werkzaamheden veronderstelt met het doel te onderrichten volgens de verhouding leermeester-leerling.

De derde voorwaarde is dat de onroerende goederen of delen van onroerende goederen noodzakelijk bestemd moeten zijn voor didactische doeleinden, wat wil zeggen dat het gebruik van de gebouwen of delen van gebouwen voor didactische doel-

einden, weze het rechtstreeks of onrechtstreeks, niet toevallig of bijkomstig mag zijn.

Als aan voormelde wettelijke voorwaarden is voldaan, verleent de Vlaamse belastingadministratie dan ook de daaruit voortvloeiende vrijstelling.

Ik kom tot het tweede deel van de vraag van de heer De Meyer. Als een inrichtende macht, buiten de schooluren, onderwijslokalen ter beschikking stelt van verenigingen, tegen een vergoeding die gelijk is aan de kostprijs van het gebruik daarvan, dan is dit niet in strijd met de voorwaarden die ik zonet heb opgesomd. De vrijstelling van de onroerende voorheffing voor schoolgebouwen komt daardoor niet in het gedrang. Dit standpunt heeft minister Van Mechelen ook verwoord in de brief aan de voorzitter van de commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid van het Vlaams Parlement van 28 januari 2004.

Mijnheer De Meyer, in het eerste deel van uw vraag stelt u dat de Vlaamse belastingadministratie zich al te restrictief opstelt bij de toepassing van deze bepalingen. In uw voorbeeld gaat het evenwel om een lokaal, dat door de inrichtende macht elke werkdag tijdens de middag gratis ter beschikking wordt gesteld van de gemeente voor het verstrekken van diensten aan de bewoners van de omliggende wijk. Voor het overige wordt het niet aangewend voor onderwijsdoeleinden. Het kan dus niet worden beschouwd als bestemd voor onderwijs. De Vlaamse belastingadministratie heeft in dit geval dan ook terecht de vrijstelling van de onroerende voorheffing voor dit deel van het schoolcomplex, met een overigens veeleer bescheiden kadastraal inkomen, niet verleend, terwijl de school zelf de vrijstelling heeft behouden.

Ten slotte wens ik nog even kort de procedure toe te lichten om deze vrijstelling te bekomen. De vrijstelling van het KI van de onroerende goederen of een deel ervan die een belastingplichtige of een bewoner zonder winstoogmerk heeft bestemd voor onderwijs, wordt niet automatisch toegekend. Ze moet door de belastingplichtige worden aangevraagd via het indienen van een regelmatig bezwaarschrift, overeenkomstig artikel 366 van het Wetboek van inkomstenbelastingen.

De Vlaamse belastingadministratie onderzoekt dan de afwezigheid van winstbejag in hoofde van de belastingplichtige en vervolgens de bestemming

Vandenbroucke

van de onroerende goederen of delen ervan waarvoor de vrijstelling wordt gevraagd. Voor dit laatste onderzoek wordt een beroep gedaan op de gegevens die worden geleverd door de federale administratie van het Kadaster, de Registratie en de Domeinen. Het al dan niet verlenen van een vrijstelling van de onroerende voorheffing blijft evenwel de bevoegdheid van de Vlaamse belastingadministratie. Vermits de procedure tot aanvraag en toekenning van de vrijstelling van de onroerende voorheffing voor schoolgebouwen in de praktijk geen aanleiding geeft tot noemenswaardige problemen, is het niet aan de orde om hier wezenlijke veranderingen in aan te brengen.

Mijnheer De Meyer, ik hoop dat dit antwoord u voldoet.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de minister, ik heb met bijzonder veel belangstelling naar uw antwoord geluisterd. Het is zeer sympathiek van u dat u antwoordt in naam van minister Van Mechelen. Wat ik echter vreesde, is ook uitgekomen. De administratie Financiën, en meer bepaald de ambtenaar die de bevoegde minister moest informeren, is niet volledig geweest. Wat de principes betreft, kan ik u volledig volgen.

De administratie heeft me gecontacteerd om te weten over welk concreet geval het ging. Ik heb die informatie dan ook doorgegeven. Uiteraard ken ik zelf ook het dossier. Naast twee percelen, waarvoor de school inderdaad een vrijstelling heeft gekregen, is er een derde perceel, waarop wagens van onderwijsverstrekkers of van ouders die de school bezoeken, kunnen worden geparkeerd of fietsen gestald. Het gaat ook om een gebouw van 9,85 meter op 8,40 meter. Ik kan u de plannen bezorgen. Dat gebouw bestaat uit een inkom naar de school, een bergruimte, een keuken, een aantal toiletten, een sanitaire ruimte, een berghok en een differentiatielokaal voor de kleuters. Het archief beslaat een ruimte van ongeveer 9 vierkante meter van een totale oppervlakte van ongeveer 80 vierkante meter. Die bergruimte wordt dagelijks gedurende één kwartier door de gemeente gebruikt. Het volledige terrein is heel wat ruimer dan het schoolgebouw.

Mijnheer de minister, het is bijzonder jammer dat de ambtenaar die de oorspronkelijke beslissing heeft genomen, zich ook in beroep moest uitspreken over deze zaak en dat bovendien deze ambtenaar werd aangesproken om de bevoegde minister te informeren. Ofwel is die ambtenaar te kwader trouw, ofwel geeft hij bewust niet de juiste informatie aan de minister om zich te verdedigen. Dit is bijzonder spijtig, maar uiteraard is dat niet uw fout.

Mijnheer de minister, ik zou het bijzonder appreciëren mocht dit concrete dossier opnieuw worden bekeken. Het zou kunnen dat dezelfde ambtenaar of ambtenaren die deze interpretatie geven, in andere situaties gelijkaardige beslissingen nemen.

Zoals haar was aangeraden, heeft de inrichtende macht ondertussen beroep aangetekend bij de directeur-generaal. In het schrijven aan de school staat: 'Een eventueel afwijkende beslissing, gelet op het schrijven van minister Van Mechelen, is te nemen door de heer directeur-generaal van de belastingdienst Vlaanderen'.

Ik hoop alleen dat bij die beslissing van de directeur-generaal niet opnieuw dezelfde ambtenaar die de oorspronkelijke beslissing heeft genomen, er in beroep over heeft geoordeeld en een interpretatie heeft overgemaakt aan de bevoegde minister, nog eens wordt ingeschakeld om informatie te geven. Dat zou natuurlijk het toppunt zijn van de kafkaïaanse toestanden in dit dossier.

Mijnheer de minister, ik hoop dat u me te geleger tijd zult informeren over het verloop van deze zaak.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer De Meyer, in uw repliek hebt al voor een deel geanticipeerd op wat ikzelf dacht te zeggen. Er is een verder beroep mogelijk. Ik wens me niet uit te spreken over een zaak die onder de bevoegdheid valt van een collega-minister.

Bovendien gaat het om een concreet dossier, waarover nog een administratieve beroepsprocedure loopt. Ik veronderstel dat minister Van Mechelen geïnteresseerd is in uw repliek. Ik ga ervan uit dat

Vandenbroucke

hij er rekening mee zal houden. Meer kan ik daar niet over zeggen.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de minister, ik vraag alleen dat niet enkel zou worden voortgegaan op het oordeel van de betrokken ambtenaar.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Jos De Meyer tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de problematiek van de leningen van het Nationaal Waarborgfonds voor scholenbouw

De voorzitter: Aan de orde is de interpellatie van de heer De Meyer tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de problematiek van de leningen van het Nationaal Waarborgfonds voor scholenbouw.

De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de voorzitter, scholen die bouwprojecten met leningen bij het Nationaal Waarborgfonds hebben gefinancierd, worden vaak met zware aflossingen geconfronteerd. Iedereen kent deze problematiek. Heel wat scholen kampen met een almaar stijgende aflossingslast.

Om te voorkomen dat deze scholen hun eigen werkmiddelen grotendeels aan het aflossen van lopende kredieten zullen moeten besteden, vergt deze problematiek een dringende en rechtvaardige oplossing. Iedereen weet dat deze oplossing eigenlijk op federaal niveau moet worden gevonden. De leningen voor schoolopbouw met een staatswaarborg en met rentetoelagen zijn immers tussen 1974 en 1 januari 1989 tot stand gekomen.

In het verleden is in deze commissie reeds herhaaldelijk op het realiseren van een rechtvaardige en werkbare regeling met de federale regering aangedrongen. Op 10 juli 2002 heeft het Vlaams Parlement in dit verband een met redenen omklede

motie aangenomen. Ten gevolge van deze met redenen omklede motie is een intergouvernementele werkgroep opgericht. Deze werkgroep wordt geleid door de kabinetschef van de minister van Financiën.

Het Vlaams regeerakkoord van 22 juli 2004 wekt de indruk dat een oplossing in de maak is. Ik citeer even een korte passage uit dit regeerakkoord: 'Er moet uitvoering worden gegeven aan de regeling in verband met de enorm belastende erfenis voor heel wat scholen in het kader van het Nationaal Waarborgfonds, overeenkomstig de afspraken gemaakt in het Lambermontakkoord.'

Mijnheer de minister, welke resultaten heeft het intergouvernementeel overleg tot op heden opgeleverd? Is de financiële situatie van bepaalde scholen zo dramatisch dat ze reeds een beroep moeten doen op de DIGO om hun schulden bij het Nationaal Waarborgfonds te betalen? Welke initiatieven zult u nemen of hebt u reeds genomen om de daarnet geciteerde passage in het Vlaams regeerakkoord uit te voeren en een oplossing voor deze leningenproblematiek te realiseren?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, alvorens de nodige cijfergegevens te verstrekken over de scholen die een beroep hebben gedaan op het Nationaal Waarborgfonds, wil ik de resultaten van het intergouvernementeel overleg in detail overlopen.

In mei en december 2003 en in januari 2004 heeft de intergouvernementele werkgroep onder leiding van de kabinetschef van de minister van Financiën vergaderd. De Vlaamse Gemeenschap heeft zich laten vertegenwoordigen door een aantal leden van het kabinet van de minister van Onderwijs en door een paar ambtenaren van de DIGO, die op dit vlak als rechtsopvolger van het Nationaal Waarborgfonds geldt.

Tijdens deze vergaderingen heeft de federale overheid een mogelijk systeem naar voren gebracht waarbij de federale budgettaire enveloppe van 5 miljoen euro op basis van een bepaalde kritische verhouding tussen de werkingstoelage van de inrichtende macht of school en de totaalsom van de financiële last van diezelfde inrichtende macht of

Vandenbroucke

school tussen de probleemscholen langs Vlaamse en Waalse zijde zou worden verdeeld. Het exacte percentage dat deze kritische verhouding mag bedragen, moet nog worden bepaald. Om tot de nodige simulaties te komen, is de twee gemeenschappen eind vorig jaar gevraagd de noodzakelijke basisgegevens te verzamelen en aan het kabinet van de minister van Financiën te bezorgen.

In overleg met het departement Onderwijs heeft de DIGO een cd-rom met de gevraagde gegevens opgemaakt. Op 2 februari 2004 heeft de DIGO deze cd-rom aan het kabinet van de minister van Financiën overgemaakt. Iets later heeft de Waalse onderwijsadministratie hetzelfde gedaan. De federale administratie Thesaurie heeft recent de opdracht gekregen van het kabinet van de minister van Financiën om deze twee cd-roms te analyseren en de gegevens te integreren. Op vraag van de administratie Thesaurie heeft de DIGO op 28 september 2004 een technische informatievergadering over de aard en de samenstelling van de gegevens op de Vlaamse cd-rom belegd.

De discussie over de evenwichtige verdeling van de globale budgettaire enveloppe tussen beide gemeenschappen moet onverwijld worden voortgezet. Bij deze verdeling zal rekening moeten worden gehouden met de door de Vlaamse overheid geleverde inspanningen. Ten gevolge van het Tivoliakkoord zijn de werkingsmiddelen de voorbije jaren stelselmatig verhoogd. We moeten nu wachten tot het kabinet van de minister van Financiën, conform de tijdens de vorige legislatuur gemaakte afspraken, uit de samensmelting van de cd-roms van de twee gemeenschappen de nodige voorstellen kan genereren.

Een aantal Vlaamse scholen hebben een beroep gedaan op de DIGO om hun schulden bij het Nationaal Waarborgfonds te betalen. In totaal gaat het momenteel om vijf scholen en om 2.638.308 euro. Ik zal even de betrokken scholen en bedragen overlopen. Voor de VZW Sint-Andreas te Oostende gaat het om 1.533.313 euro. Voor de VZW Hibernia te Antwerpen gaat het om 275.000 euro. Voor de VZW Benoeth Jerusalem te Antwerpen gaat het om 453.295 euro. Voor de VZW Baïs Rachel te Antwerpen gaat het om 414.230 euro. Voor de VZW Sint-Denijs-Houwaart gaat het om 7.469 euro.

Ik zou de nodige initiatieven moeten nemen om het Vlaams regeerakkoord uit te voeren en een oplossing voor deze leningenproblematiek te vinden. In dit verband zou ik graag even verwijzen naar mijn antwoord op de vorige interpellatie van de heer De Meyer. Op basis van de cd-roms van de Vlaamse en de Franse Gemeenschap moet de administratie Thesaurie van het ministerie van Financiën, in samenspraak met het kabinet van de minister van Financiën, een consensusvoorstel opstellen. Het is evenwel mijn bedoeling zelf een poging te ondernemen om uit de impasse te geraken. De Vlaamse Regering zal aandringen op een discussie over de objectieve en evenwichtige verdeling van de globale budgettaire enveloppe. Bij het bepalen van deze verdeling moet rekening worden gehouden met de verhoging van de werkingsmiddelen die de Vlaamse overheid de jongste jaren heeft doorgevoerd.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord, dat bewijst dat u de ernst van de situatie onderkent. Ik hoop samen met u dat er heel spoedig een oplossing wordt gevonden voor de betrokken scholen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

– *De heer Jos De Meyer treedt als voorzitter op.*

Interpellatie van mevrouw An Michiels tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over een mogelijk verbod op het dragen van de hoofddoek in Vlaamse scholen

De voorzitter: Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Michiels tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over een mogelijk verbod op het dragen van de hoofddoek in Vlaamse scholen.

Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik vertel niets nieuws als ik zeg dat het aantal jonge islamitische

Michiels

meisjes van de tweede en zelfs derde generatie dat met een hoofddoek naar school gaat, steeds toeneemt. Wie op straat de ogen openhoudt, kan dat zelf vaststellen. Deze toename heeft enerzijds te maken met een radicalisering van de islam, en houdt anderzijds een weigering in onze manier van leven, waarden, normen en cultuur te aanvaarden. Meer nog, we mogen stellen dat de toegenomen dracht van de hoofddoek een teken is van verzet tegen onze samenleving.

Mijnheer de minister, deze evolutie verontrust me omdat net in deze periode het islamitisch-religieus extremisme een grote opmars maakt. Dat is zeker niet alleen het geval in Vlaanderen; ook in andere Europese landen en in heel de wereld wordt dezelfde tendens vastgesteld. Het is dan ook geen toeval dat de discussie over het dragen van een hoofddoek zowat overal wordt gevoerd, en dat in een aantal landen reeds een verbod op het dragen van de hoofddoek is ingevoerd. In Frankrijk zorgde dat verbod in het begin voor een heuse controverse, maar anderhalve maand na het begin van het schooljaar zijn er amper nog problemen.

Ook in Vlaanderen is het debat over hoofddoeken op school begin september weer in een stroomversnelling geraakt door de klacht die zes meisjes indienden tegen hun school bij de rechter in kortgeding in Hasselt, omdat de school hun verbood een hoofddoek te dragen op school. De rechter stelde in zijn vonnis dat het dragen van een hoofddoek geen absoluut recht is, en zelfs kan indruisen tegen andere democratische rechten. 'Er zijn grenzen aan de godsdienstvrijheid', zo zei hij.

Deze rechter staat met zijn redenering en argumentatie helemaal niet alleen. Ook het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg oordeelde in juni laatstleden dat het verbieden van islamitische klederdracht op Turkse universiteiten niet in strijd is met artikel 9 van het Europees Verdrag voor de Mensenrechten omtrent de vrijheid en religie van godsdienstbeleving.

In zijn motivering verwijst het hof uitdrukkelijk naar de groei van het fundamentalisme in Turkije. Ik citeer: 'In een land als Turkije kunnen universiteiten maatregelen nemen om te voorkomen dat bepaalde fundamentalistische religieuze bewegingen druk uitoefenen op studenten. Die maatregelen

kunnen gerechtvaardigd worden onder artikel 9.'. Het hof volgde eveneens de argumentatie van de Turkse staat dat seculariteit een garantie is voor democratische waarden, het principe dat godsdienstvrijheid onschendbaar is en dat alle burgers gelijk zijn voor de wet.

Mijnheer de minister, als dus zelfs in Turkije, waar de overgrote meerderheid van de bevolking islamitisch is, het dragen van de hoofddoek verboden kan worden zonder het EVRM te overtreden, waarom kan of wil de overheid zo'n verbod dan niet opleggen in ons land? De argumentatie van deze beide rechtbanken maakt immers brandhout van het vooral in linkse kringen veel gehoorde recht op godsdienstvrijheid.

Over dat recht op godsdienstvrijheid zegt het EVRM trouwens: 'De vrijheid een godsdienst of overtuiging te belijden kan aan geen andere beperkingen zijn onderworpen dan die welke bij de wet zijn voorzien, en die in een democratische samenleving nodig zijn voor de openbare orde, gezondheid of zedelijkheid, of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.'.

Met onze vraag naar een verbod op hoofddoeken staat het Vlaams Blok helemaal niet alleen. Geëmancipeerde islamitische vrouwen zijn, terecht, geschokt door het feit dat hier in het seculiere West-Europa meisjes door moslimfanatici worden verplicht een hoofddoek te dragen zonder dat de overheid ingrijpt. Die verplichting is er wel degelijk, laat daar geen twijfel over bestaan. Ik verwijs alleen maar naar het geval van het Marokkaanse meisje Zineb dat in september in Sint-Gillis aangevallen werd omdat ze geen hoofddoek droeg. Dat is geen alleenstaand geval.

Het Vlaams Blok verzet zich principieel tegen de fundamentalistische en orthodoxe interpretaties van de islam, omdat daardoor een groot aantal fundamentele zaken haaks worden gezet op onze westerse waarden en normen, zoals de scheiding van kerk en staat en de gelijkheid van man en vrouw. Tegelijkertijd mag ook niet worden ontkend dat er in de islam een zeer gevaarlijke trend bestaat om religie te vermengen met bekeringsideologie.

Net het dragen van een hoofddoek beschouwen we als een typisch voorbeeld van deze osmose tussen religie en wereldbeschouwing. De hoofddoek

Michiels

is immers niet zozeer een religieus, dan wel een politiek symbool. Het kledingsstuk vertegenwoordigt in de eerste plaats een ideologisch aspect van de godsdienst, zo getuigen ook vooraanstaande moslimvrouwen, die we bezwaarlijk kunnen beschuldigen van sympathie voor onze partij.

In Nederland werd het Tweede-Kamerlid Hirsi Ali na haar kritische uitlatingen zodanig bedreigd dat ze zich niet meer zonder persoonlijke lijfwacht op straat durft te begeven uit angst voor haar broeders. Ook de Marokkaanse minister van Migratie Chekrouni, die onlangs op doorreis was in België, zei: 'Laat het duidelijk zijn, de sluier is geen symbool van de islam, noch van onze cultuur, maar van een ideologie. De hoofddoek is een overtuiging die ze helaas als de opperste uiting van hun religie gebombardeerd hebben. Net dat maakt de zaak zo triestig.'

Mijnheer de minister, voor het geval u me zou verwijten enkel vrouwen te citeren: een zekere Al Ashwami, islamiet en theoloog, en dus te beschouwen als een kenner van de islam, verwoordt het nog explicieter: 'Al hidjab, de sluier zoals die tegenwoordig zo dominant op de voorgrond treedt, is volgens de heilige koran en de overlevering van de profeet een politiek symbool en geen religieus voorschrift. De groeperingen van de politieke vleugel van de islam' – en die noemt hij uitdrukkelijk het fundamentalisme – 'hebben dit symbool opgedrongen aan vrouwen en meisjes die zich in hun gelederen bevinden zodat ze zich van andere vrouwen en niet-moslimvrouwen kunnen onderscheiden'.

In onze ogen is een algemeen verbod op het dragen van een hoofddoek in het gemeenschapsonderwijs dan ook meer dan gerechtvaardigd. Dit onderwijs is immers strikt neutraal en moet dit ook blijven. Ik meen toch wel dat u dit standpunt kunt onderschrijven. Deze neutraliteitsplicht is totaal onverenigbaar met religieuze bekeringsijver in combinatie met politiek militantisme. In dit opzicht is het trouwens niet toevallig dat in de hele discussie van vorig jaar vooral verenigingen zoals de AEL moord en brand schreeuwden zodra er stemmen opgingen om de hoofddoek te verbieden in scholen.

Bovendien is het Vlaams Blok van mening dat door een dergelijk verbod de broodnodige integra-

tie en emancipatie van allochtone meisjes in onze maatschappij zou worden vergemakkelijkt. De stelling die we vorig jaar hoorden dat het belangrijker is wat jongeren in hun hoofd hebben dan wat ze erop dragen, moet volgens mij dan ook worden genuanceerd. Wat iemand op zijn hoofd heeft, kan duidelijk een rem zetten op de integratie, en dus ook op de emancipatie. Voormalig minister van Onderwijs van de Franse Gemeenschap Hazet stelde het als volgt. 'Als een jong meisje de school verlaat met een diploma dat haar toegang verschaft tot een beroep, kan het dragen van een sluier een handicap betekenen om werk te vinden.'

Ook federaal minister Dewael deelt die mening. U weet wellicht nog dat hij begin dit jaar fel van leer trok tegen het mogelijks institutionaliseren van het recht voor moslimmeisjes om hun hoofddoek op school te dragen. Hij zei daarbij letterlijk: 'In diezelfde gedachte is het ook duidelijk dat leerlingen in een openbare school geen sluier of ander opvallend religieus symbool kunnen dragen. Dit houdt niet alleen verband met de opvoeding van mensen in zichtbare gelijkwaardigheid, maar ook met de doelstelling van het onderwijs om jongeren te emanciperen en middelen aan te reiken zodat ze in de toekomst zelf invulling kunnen geven aan hun bestaan.'

Ik weet dat een aantal onder u wellicht het feit zal aanhalen dat door dergelijk verbod op het dragen van een hoofddoek een aantal meisjes helemaal niet naar school zal mogen gaan, maar dit toont toch wel overduidelijk aan dat er een reëel probleem is met het vrijwillig dragen van die hoofddoek. Let wel, mijnheer de minister, wij vragen geen onderscheid op het vlak van geloof in te voeren in het onderwijs. De toegang tot het gemeenschapsonderwijs kan en mag niet worden geweigerd op basis van de geloofsovertuiging van leerlingen of personeel. Het staat islamitische leerlingen en leerkrachten vrij om gemeenschapsscholen te betreden en er les te volgen of te geven. Dit kan evenwel alleen zonder hoofddoek. Die dracht vormt immers een ostentatief visueel aspect van een doelbewuste ideologische keuze, al dan niet opgedrongen, dat laat ik dan nog even in het midden, die de rechten en vrijheden van andere leerlingen en personeel in het gedrang brengt.

Zoals ik reeds zei, ik ben ervan overtuigd dat het Vlaams Blok met deze redenering niet langer alleen staat. Wie een beetje de polemiek in de pers

Michiels

gevolgd heeft, de afgelopen weken - ik vermoed dat we dit allemaal doen - heeft vastgesteld dat zeker binnen de VLD steeds meer gelijkaardige stemmen opgaan, alleen haast de VLD zich nog altijd om te ontkennen dat ze onze standpunten deelt. U weet wel: het cordon sanitaire. Als we sommige uitspraken van naderbij bekijken, kunnen we niet anders dan vaststellen dat onze zienswijze wel degelijk door steeds meer mensen gedeeld wordt. De heer Somers zei onlangs nog in een interview – en De Morgen noemde dit interview een prestatie van formaat: ‘Een samenleving kan alleen maar werken als ze op een sokkel steunt van fundamentele waarden. Aan die waarden moet elke traditie, elke cultuuruiting, elk gedrag ondergeschikt worden. Het gaat over gelijkheid van man en vrouw, scheiding van kerk en staat en recht op een vrije meningsuiting. [...] Niet alle moslims zijn al aan die stap toe. Tegen hen zullen we moeten zeggen dat de sokkel van onze waarden voorop staat en dat ze hun gedrag moeten corrigeren.’.

Voormalig minister Vanderpoorten zei het nog explicieter. Ik heb veel gesakkerd op haar vernieuwingsdrift, maar nu moet ik haar volmondig gelijk geven. Zij pleitte voor een algemene regel in verband met de hoofddoek en aanverwante problemen.

Al deze standpunten en uitspraken komen van een meerderheidspartij en leunen dicht aan bij de vraag van het Vlaams Blok naar een algemeen verbod op hoofddoeken en aanverwanten in het onderwijs. Mijnheer de minister, deelt u de mening van VLD-parlementslid Vanderpoorten dat er een algemene regel moet komen en dat scholen dus niet zelf beslissen om hoofddoeken al dan niet toe te laten? Wat is het standpunt van de Vlaamse Regering nu de rechtbank beslist heeft dat het verbod geen discriminatie inhoudt? Bent u bereid een verbod op hoofddoeken en aanverwanten op scholen in te voeren? Indien er een verbod wordt ingevoerd, wanneer zou dit moeten ingaan?

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik heb het woord gevraagd omdat ik me de voorbije maand ontzettend heb geërgerd aan het amalgaam dat wordt gemaakt van cultuur, religie, fundamentalisme, orthodoxie,

enzovoort. Het heeft me enorm geïrriteerd dat een vice-premier en tevens minister van Binnenlandse Zaken, die religies die erkend zijn in België moet beschermen en zelfs mee de beleving van die religie moet ondersteunen, daaraan meedoet. Cultuur en religie beïnvloeden elkaar, dat lijkt me nogal logisch. Ze staan evenmin volledig los van elkaar.

We moeten de zaken echter correct formuleren. Religie of godsdienst is iets anders dan cultuurbeleving. De termen orthodoxie en fundamentalisme worden hier voortdurend door elkaar gehaald. Het orthodoxe geloof van joden, christenen en andere religies heeft te maken met rechtlijnigheid. Een fundamentalist is van oordeel dat zijn of haar godsdienst niet enkel het eigen leven maar ook de werking en structuur van een samenleving mag bepalen, wat ook het culturele of juridische niveau van die samenleving is. Fundamentalisme is uit den boze. Het moet worden bestreden. Een orthodoxe benadering daarentegen is een rechtlijnige benadering. We mogen niet alles op een hoopje gooien.

Het dragen van een hoofddoek is voor tegenstanders een fetisj geworden. Men draagt een hoofddoek om verschillende redenen. In België en Europa gebeurt dat dikwijls om heel andere redenen dan elders het geval is. De hoofddoek wordt gedragen door jonge meisjes waarvan de moeder die dikwijls niet dragen. In landen waar de islam fundamentalistisch is, het islamisme leeft en de scheiding van kerk en staat niet bestaat, ligt dat anders. Dikwijls wordt de hoofddoek er opgelegd. Soms is het nog erger, zoals in Afghanistan, waar de boerka was opgelegd.

Ik pleit niet voor het dragen van de hoofddoek. Evenmin wil ik dat het dragen van een hoofddoek louter wordt opgevat als een politiek-ideologische uiting, en niets te maken heeft met een herbronning en een identificatieproces. Meisjes voelen de behoefte zich te identificeren met de islam. Tegen een herbronning van de islam op zich is niets tegen: alle godsdiensten maken zo'n proces door. Naarmate het maatschappelijk debat daarover wordt gevoerd, wordt de hoofddoek steeds meer een instrument dat een godsdienstvisie tot uiting brengt, maar ook een maatschappelijke standpuntbepaling. De haartooi van skinheads is ook de uitdrukking van een politiek-ideologische opvatting. Ik ben er geen voorstander van om in gemeenschapsscholen te verbieden dat jongeren kaal

Sannen

naar school gaan. We mogen dus niet alles op een hoopje gooien.

De vrijheid van godsdienstbeleving is een ontzettend belangrijke verworvenheid van de westerse cultuur. Die westerse cultuur wordt natuurlijk ook gekenmerkt door andere zaken: de vrijheid van meningsuiting, verdraagzaamheid, non-discriminatie en de gelijkheid van man en vrouw. Dat is allemaal belangrijk. En we mogen niet het ene overboord gooien omdat we denken zo het andere te beschermen. Het verbod op het dragen van de hoofddoek is ook een verbod op het uiten van een bepaalde religieuze beleving. Het doet er niet toe of we die beleving wenselijk vinden of niet. Ons democratisch bestel kan die vrijheid op het dragen van de hoofddoek best aan. Maar als we daarvan een strijdpunt maken, zal de radicalisering toenemen.

Ik ben niet de enige die het dragen van de hoofddoek opvat als een uiting van een identificatiewil. Ik verwijs in dat verband naar een vrije tribune van de minister-president in De Standaard. Ik heb zijn tekst erg gewaardeerd. Hij maakt terecht een duidelijk onderscheid tussen integratie en identiteit. Dikwijls wil men de identiteit van mensen opofferen om de integratie te realiseren of de samenlevingsproblemen op te lossen.

Al enkele jaren reflecteren we hier over de noodzaak om scholen goed in te bedden in de samenleving. Als dat ons uitgangspunt is, dan kan het mijns inziens niet dat een school jongeren verbiedt de hoofddoek te dragen. Dat kan enkel voor specifieke pedagogische redenen, of omwille van orde en veiligheid. Zo kan het niet dat iemand stelt dat de dracht van de hoofddoek het onmogelijk maakt om turnlessen te volgen of zwemlessen bij te wonen. Het pedagogische project en de eindtermen zijn juridisch vastgelegd, en die moeten worden gerespecteerd. Scholen die zijn ingebed in de maatschappij moeten alle schakeringen van de samenleving, met alle waarden die daar leven, in de school een plaats geven. Daarom kan het niet dat een directie een verbod instelt. Iets anders is het aanmoedigen van het dragen van de hoofddoek. Dat wil ik niet.

In het verleden heeft de minister gesteld dat hij de scholen de vrijheid laat om een beslissing te

nemen. De rechter heeft dat bevestigd. Afgezien van de juridische context, vind ik het een domme beslissing als een schooldirectie een verbod op het dragen van de hoofddoek instelt.

De voorzitter: De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik sluit me aan bij wat de heer Sannen hier heeft gezegd. Ik vind dit een te belangrijk onderwerp om hier niet alle elementen aan bod te laten komen.

Eerst en vooral ben ik tegen het standpunt van mevrouw Michiels. Daarvoor zijn verschillende redenen aan te voeren. De belangrijkste is wel dat haar pleidooi haaks staat op de ontwikkelingen in de onderwijswereld om de scholen en de scholengemeenschappen meer autonomie toe te kennen. We doen dit precies omdat we denken dat meer autonomie ertoe kan leiden dat het concept van de brede school, het beter ingebed zijn en het beter oriënteren van de onderwijsaanpak in functie van het publiek van de scholen, met daar tegenover de inventiviteit van het onderwijsprogramma, daardoor wordt gestimuleerd. Die tendens wordt overigens niet alleen in de praktijk op een aantal plaatsen doorgevoerd, hij wordt ook sterk bepleit in het rapport 'Accent op talent'. In brede kringen is er eensgezindheid over de uitgangspunten van dat rapport.

We beginnen nu met een discussie over hoofddoeken, maar we hellen heel snel over naar alle mogelijke andere discussies waarbij de centrale overheid het opnieuw nodig zou vinden om tal van regels op te leggen die dikwijls haaks staan op de ervaringen van de scholengemeenschappen. Dit getuigt van een oubollige visie op onderwijs.

Mevrouw Michiels, ik vind dat u in uw interpellatie een verkeerde interpretatie geeft aan de uitspraken van de rechtbanken in dit land en elders. De rechtbanken hebben zich niet uitgesproken over de noodzaak aan een algemeen opgelegd verbod op de hoofddoek, ze hebben gezegd dat een school de vrijheid heeft om hierover te oordelen. Ik vind het een beetje sneu dat u dit totaal anders interpreteert. Ik voel me echter gesterkt in het pleidooi voor meer autonomie voor de scholen. Ik zou hebben betreurd dat de rechtbank een andere beslissing had genomen, want dan zou de rechtbank

Voorhamme

hebben gekozen ofwel voor de plicht om een hoofddoek absoluut toe te laten ofwel voor de plicht hoofddoeken te verbieden.

Er speelt nog een derde element mee. U stelt dat hier een soort vijfde colonne wordt binnengehaald die onze samenleving grondig zal veranderen omdat we nu in scholen hoofddoeken zouden toelaten. U zegt echter zelf dat het gaat over het officieel onderwijs. Ik heb hier twee bedenkingen bij. Uw partij is een groot pleitbezorger van het vrij onderwijs, en dat staat haar vrij. U weet ook dat in het secundair onderwijs het vrij onderwijs ongeveer 70 percent van de markt beslaat.

U pleit voor het handhaven van normen en waarden in onze samenleving via een minderheid van het aanbod. Over de rest van het aanbod spreekt u niet, want daar speelt de vrijheid van onderwijs en daar kan dit blijkbaar niet worden opgelegd, tenzij ik uit uw pleidooi moet begrijpen dat u er ook voor pleit dat de Vlaamse overheid in het vrij onderwijs zou opleggen hoe de leerlingen moeten gekleed gaan op school. In dat geval wil ik dan wel eens weten wat het vrij onderwijs in Vlaanderen daarover denkt. Ik weet niet of u hier een draagvlak voor zou vinden. Dat betekent dan immers dat er niet alleen regels moeten worden omschreven over hoofddoeken, maar ook over tal van kledingstukken die zouden kunnen wijzen op een uiting van een of andere religieuze overtuiging.

Ik denk vervolgens dat er bij u een misvatting groeit dat in het officieel onderwijs de neutraliteit hoog in het vaandel moet worden gevoerd. Ik heb altijd begrepen dat dit te maken heeft met de neutraliteit van het aanbod. Dat betekent dat het niet kan dat in het officieel onderwijs een religieuze of levensbeschouwelijke overtuiging vanuit het aanbod openlijk zou worden gedemonstreerd en gepropageerd. Het kan niet dat in het officieel onderwijs in de klas een kruisteken zou hangen of dat iemand voor de klas zou staan met een hoofddoek, want dan zou de neutraliteit van het aanbod worden doorbroken. De neutraliteit heeft echter niets te maken met verplichtingen die worden opgelegd aan de leerlingen. Het is een leerling niet verboden een kruis te dragen als hij of zij les komt volgen in een officiële school, net zomin als het verboden is een hoofddoek te dragen, net omwille van het feit dat het een officiële school is. Dat is fundamenteel.

Ik sluit me aan bij de heer Sannen die zegt dat verzet tegen de samenleving van alle tijden is. In mijn schooltijd - in het officieel onderwijs - gebruikten de leerlingen tal van uiterlijke kenmerken om hun verzet te manifesteren tegen de manier waarop de samenleving reilde en zeilde. Vandaag is dat niet anders, dit wordt bijvoorbeeld uitgedrukt in de kleur van de kledij. Ik zou het jammer vinden mochten jonge mensen worden gefnuikt in het willen aantekenen van verzet. Ik wil niet in zo'n samenleving leven.

In Antwerpen, toch een belangrijke onderwijsstad, wordt de praktijk gehuldigd dat de scholen autonoom kunnen beslissen over hoe ze omgaan met deze problematiek. In de praktijk verbieden sommige scholen er het dragen van de hoofddoek, terwijl andere scholen van hetzelfde net toestaan dat in de school de hoofddoek wordt gedragen. Meestal gebeurt dat op basis van een ruim draagvlak dat zowel aanwezig moet zijn bij de ouders als bij de leerlingen en het schoolteam. Het gevolg daarvan is - en dat zal de heer Dewinter misschien betreuren - dat tot op de dag van vandaag er zich in Antwerpen hierover nog geen enkele rel heeft voorgedaan. Dit is geen issue, precies door die praktijk. Ik merk dat overal waar er verboden van bovenaf komen, dit een issue wordt.

Ik vind dat de problematiek van de verdediging van de principes van een leken democratie een seereen klimaat vraagt. Er is immers heel wat discussie over nodig, zowel in de hoofden van de nieuwkomers als van de eigen bevolking.

De voorzitter: De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen: Mijnheer de voorzitter, ik sluit me aan bij de heren Sannen en Voorhamme over twee belangrijke aspecten. Laat ons niet alles op een hoopje gooien en alle begrippen met elkaar verwarren: cultuur, subcultuur, religie, fundamentalisme enzovoort.

Als mevrouw Michiels zegt dat de hoofddoek een teken van verzet is tegen de maatschappij, dan benadert ze dit vanuit een groepsgegeven. Ze gaat ervan uit dat de hele islamitische gemeenschap een teken van verzet ten opzichte van onze westerse, Vlaamse samenleving wil plaatsen en dat dit hier een symbool van is.

Van Baelen

Ik sluit me aan bij wat de heer Sannen daarnet heeft gezegd. Er zijn inderdaad heel wat vormen van subculturen: punkers, skinheads, enzovoort. Degene die vandaag een school bezoekt, zal zien dat er – gelukkig – heel wat subculturen groeien en bloeien. Die zijn immers een verrijking voor de samenleving. Alles in dezelfde pot steken, lijkt me geen goede zaak. Het is logisch dat jongeren op een bepaald ogenblik, als teken van verzet of van religieuze, individueel geïnspireerde overtuiging – en die is anders dan die vanuit een groepsbenadering – daar bewust voor kiezen.

Suggereren dat voormalig minister Vanderpoorten heeft gezegd dat ze voorstander is van een algemene regel en dus een algemeen verbod, is absoluut onjuist. Mevrouw Vanderpoorten heeft in het artikel gepleit voor een sereen debat over integratie, waarbij wordt nagegaan welke elementen aan bod komen.

Mevrouw Michiels, tijdens de vorige legislatuur hebben we iets gedaan waar het Vlaams Blok niet zo direct voor te vinden was, namelijk het bieden van gelijke kansen vanuit die benadering. Mevrouw Vanderpoorten heeft toen gepleit om op een serene manier het maatschappelijk, wetenschappelijk ondersteunde debat te voeren. Dat was de essentie van haar oproep.

We mogen ook niet meteen de godsdienstvrijheid of de vrijheid van onderwijs bij de zaak betrekken. De discussie over de hoofddoek verdient dat niet. Het recht op godsdienstvrijheid is niet alleen een links verhaal. Ik hoop dat elke democratische partij dat recht onderkent, want anders zouden we een stap achteruit zetten.

Wat nu de hoofddoek betreft, en hoe ermee moet worden omgegaan, ondersteun ik de oproep van mevrouw Vanderpoorten om op een serene manier het maatschappelijk debat te voeren, maar wel vanuit een ruimer kader. Het is niet onze bedoeling een algemeen verbod op te leggen. Er is immers een verschil tussen Antwerpen en Neerpelt. De manier waarmee hiermee wordt omgegaan vormt een belangrijk element, waarbij de school en alle betrokkenen – het begrip participatie kan wat dit betreft immers geen loos begrip zijn – op het terrein, in die concrete situatie en met respect voor de pedagogische vrijheid, hygiëne, veiligheid, enzovoort, nagaan wat er moet gebeuren.

Mevrouw Michiels, in tegenstelling tot u wens ik geen benadering te geven vanuit een zeer monoculturele visie. De multiculturele samenleving is een feit. We moeten dat erkennen. Vanuit die vaststelling moeten we concrete initiatieven nemen. Het is wel belangrijk dat wordt aanvaard dat we leven in een pluralistische samenleving met westerse waarden en normen en dat die prioritair zijn. Dit heeft niets te maken met het meer- of minderwaardig zijn van de ene cultuur tegenover de andere. Het gaat hierbij om openheid, respect, de erkenning van de verscheidenheid, verdraagzaamheid en de fundamentele gelijkwaardigheid van man en vrouw.

Essentieel blijft de benadering om inzake integratie een eigen identiteit op te bouwen vanuit een individuele benadering. Ik weiger om zomaar van een groep – de islam – te zeggen dat het één pot nat is. Belangrijk is de vrije, persoonlijke keuze om al dan niet een hoofddoek te dragen. Indien vanuit een bepaalde, fundamentalistische benadering de verplichting zou worden opgelegd een hoofddoek te dragen, dan is ons antwoord dat dit niet goed is voor de emancipatie van het individu. Dat is echter iets heel anders dan zeggen dat de individuele vrijheid niet kan bestaan als wordt gekozen voor het dragen van een hoofddoek.

We moeten ook aanvaarden dit debat sereen te voeren binnen een tijdsperspectief. Begrippen zoals diversiteit moeten daarbij ook aan de orde komen. Het debat is dus ruimer. Op die manier moet de gemeenschap ook uitspraken doen over de manier waarop ze kijkt naar een individuele benadering inzake emancipatie en gelijkwaardigheid van man en vrouw, de scheiding van kerk en staat. Mevrouw Michiels, er is verwezen naar 'Accent op talent' maar ook naar het gelijkekansendecreet. We willen absoluut geen etnisch criterium inschrijven, wel een aantal sociaal-economische parameters in overweging nemen waaraan autochtonen en/of allochtonen kunnen beantwoorden. Op die manier kunnen we ze gelijke kansen bieden om vanuit een individuele groeiomgeving een eigen leven op te bouwen in onze samenleving, ongeacht hun afkomst.

Mijnheer de voorzitter, iets opdringen kan niet. Ik pleit voor een individuele benadering vanuit integratie. De hoofddoek mag niet worden opgedrongen. We zijn echter geen voorstander van een algemeen verbod. De autonomie van de scholen moet wat dat betreft ten volle spelen.

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

De heer Filip Dewinter: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik zal hier niet herhalen wat mevrouw Michiels reeds zo wel-sprekend heeft verwoord. Toch wens ik een paar opmerkingen te maken. Zo zijn er na de verkiezingen van 13 juni 2004 nogal wat allochtone – ook vrouwelijke – politici en gewezen ministers verkozen. Op het moment dat een dergelijk belangrijk en actueel debat wordt gevoerd, participeert er niemand van hen actief. Dat bevreemdt me.

In tegenstelling tot wat ik heb gehoord, gaat het wel degelijk om de emancipatie van de islam-vrouw. Ook in tegenstelling tot wat sommigen denken, moeten we niet overdreven tolerant ter-zake zijn. De hijab, de sluier, en de chador, de hoofddoek, zijn niet veel meer dan het symbool van de onderdrukking van de vrouw binnen de islam.

De meest gezaghebbende islamoloog van ons land, professor Vermeulen, en – als u die man onvoldoende objectief vindt – aan het andere einde van het spectrum, professor Vermeersch, zeggen dat dit weinig met de islam als dusdanig te maken heeft. Het is een interpretatie die eraan wordt gegeven. Op geen enkel moment vraagt de islam dat de vrouw een sluier of een hoofddoek, laat staan een boerka, zou dragen, wel integendeel. Het gaat om een interpretatie die sommigen binnen de islam eraan geven. Het is zeker geen uiterlijk teken van hun geloof.

We kunnen dus beter het hele verhaal over de godsdienstvrijheid en de grote woorden die daar rond worden gebruikt, achterwege laten. Uit de praktijk blijkt dat het daar niets mee te maken heeft, maar wel met de onderdanige positie die de vrouw volgens sommigen binnen die gemeenschap moet innemen. Het is wel een teken van verzet tegen onze samenleving.

Overigens, mijnheer Voorhamme, u bent schepen van Onderwijs in Antwerpen. We hebben dit debat al dikwijls gevoerd. U zult moeten toegeven dat veel van de allochtone meisjes die vandaag een hijab of een chador dragen, uiteindelijk vrouwen zijn die hier geboren zijn, en meestal al van de derde generatie zijn. De ouders, de grootouders, en zeker de moeders en grootmoeders, deden daar niet aan mee. Dat is een opvallend gegeven. In

onze stad zien we meer chadors, meer hijabs bij hele jonge meisjes. (*Opmerkingen*)

De ouders deden dat niet. Welke conclusie moeten we daaruit trekken? De moslims willen hun eigenheid en identiteit bevestigen en herbevestigd zien. De vraag is of we deze verkeerde manier om een identiteit te bevestigen, namelijk een specifieke uiting van de onderdanige, discriminatoire positie van de vrouw, moeten tolereren. Gezien onze eigen waarden en normen denk ik van niet. Onze manier van leven moet de leidende cultuur in ons land en in Europa blijven. We moeten zeggen dat dit niet kan.

Iedereen vraagt zich blijkbaar af hoe het binnen de eigen gemeenschap gesteld is met het integratieproces van deze jonge meisjes en opgroeiende vrouwen. Mijns inziens biedt de keuzevrijheid van de betrokken scholen niet het juiste signaal. Ik ben het niet eens met de minister. Ik meen dat we op deze manier eens te meer een verward signaal uitzenden. Als iets in een school wel en in een andere school niet mag, krijgen de betrokkenen gewoon een keuzemogelijkheid. Wie het niet eens is met het verbod een hoofddoek te dragen, gaat gewoon naar een school wat dat wel wordt toegelaten. Dit is niet het correcte signaal dat de Vlaamse overheid zou moeten geven.

Er is hier reeds naar het Franse voorbeeld verwezen. Frankrijk is op dit vlak toonaangevend. Ik ben het niet eens met het verbod op alle religieuze symbolen. Voor mij is de hoofddoek geen religieus symbool, maar een symbool van de onderdrukking van de vrouw. In een aantal Duitse deelstaten geldt in het gemeenschapsonderwijs een duidelijk verbod op het dragen van een hoofddoek. In Turkije, waar de bevolking goed weet waartoe godsdienstig extremisme en fundamentalisme kan leiden, geldt een verbod voor mensen met een openbaar ambt om een hoofddoek te dragen. In Turkije is dit zelfs op straat niet toegelaten. De Turken weten heel goed waarom dit verbod in het leven is geroepen. De hoofddoek is een symbool van een extremistische en fundamentalistische visie. Indien dergelijke landen, die bijzonder goed weten waarmee ze te maken hebben, ons dat voorbeeld geven, waarom wil Vlaanderen zich dan weer eens naïef opstellen? Waarom doen we alsof we het beter weten en weigeren we een globaal verbod uit te vaardigen? Ik raad iedereen aan goed na te denken alvorens voor de zoveelste keer een halfslachtige beslissing te nemen.

Dewinter

Federaal minister Dewael heeft stoere uitspraken over inburgering en aanpassing gedaan. De vertegenwoordiger van de VLD in deze commissie is vandaag een stuk minder duidelijk. De stoere verklaringen op televisie worden nooit in de praktijk gebracht. Hierdoor wekken we bij grote groepen allochtonen, zelfs bij allochtonen van de tweede en de derde generatie, de indruk dat alles kan en dat alles mag. We wekken de indruk dat de Vlaamse overheid zelf niet goed weet wat ze ermee moet aanvangen. Ik hoop dat de minister een eenduidiger en krachtiger beleid zal voeren dan momenteel het geval is.

De voorzitter: De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Mijnheer de voorzitter, ik wil me kort even aansluiten bij deze interpellatie. Ik vind dat mevrouw Michiels en de heer Dewinter de betekenis van de hoofddoek op een eenzijdige manier uitleggen. Dit is uiteraard hun goed recht. Op basis van verschillende getuigenissen, kan ik echter enkel besluiten dat een hoofddoek om diverse redenen kan worden gedragen. Wie hierin enkel een symbool van de onderdrukking van de vrouw ziet, doet de waarheid geweld aan. Ook wie het dragen van een hoofddoek als een teken van verzet ziet, interpreteert dit kledingstuk op een zeer eenzijdige manier.

Ik vraag me trouwens af of het dragen van een hoofddoek een verkeerde manier is om een identiteit te bevestigen. Ik stel vast dat jongeren om diverse redenen hun identiteit willen bevestigen. Vaak willen ze zich tegen iets afzetten. Hoe bedreigder ze zich voelen, hoe sterker ze zich willen bevestigen. Ik vraag me af of bepaalde acties, vanuit de politiek of op straat, dit niet in de hand zouden werken.

Mijns inziens moeten we jongeren de vrijheid geven zich uit te drukken. Dit is een eeuwenoude discussie in het onderwijs. Ik durf alleszins niet te stellen dat het dragen van een hoofddoek tegen onze waarden en normen ingaat. Jaren geleden heb ik zelf les gegeven in scholen die niet tot het officieel onderwijs behoren. Ik heb in die tijd veel religieuze symbolen gezien. De mensen die toen les gaven, droegen vaak een grote kap op het hoofd. In de loop der jaren heb ik die kappen zien evolueren. Ik vraag me af of de evolutie van deze

kappen als een aanslag op onze waarden of normen kan worden beschouwd. Ik heb alleszins nooit die indruk gehad.

Elke school gaat op een andere manier met kledingvoorschriften om. Al deze voorschriften evolueren doorheen de jaren. Vroeger waren, zeker in meisjesscholen, schooluniformen een algemeen verschijnsel. In jongensscholen kwamen uniformen iets minder algemeen voor. Nu schooluniformen zo goed als verdwenen zijn, stel ik een zekere revival vast. Destijds werd in meisjesscholen gediscussieerd over de lengte van een rok, over de vraag of een leerlinge een lange broek mocht dragen en over het uniform dat tijdens de turnlessen moest worden gedragen. Deze kledingvoorschriften waren grotendeels op een godsdienstbeleving gebaseerd. Tijdens de turnlessen mochten meisjes geen strak broekje dragen, maar een pofbroek. Ik haal dit voorbeeld uit het verleden aan om aan te tonen dat het hier om een moeilijke discussie gaat. Het uitblijven van een algemeen verbod zou helemaal geen halfslachtige beslissing zijn, maar het zou van wijsheid getuigen deze zaak aan de scholen zelf over te laten. De scholen moeten de lokale situatie en hun eigen leerlingen kunnen inschatten.

Ik zal dit illustreren aan de hand van een actueler voorbeeld, namelijk het dragen van piercings en oorringen. Niet alle scholen gaan hier op dezelfde wijze mee om. Soms verschillen de voorschriften naargelang de les die de leerlingen op dat ogenblik moeten bijwonen. Zo kan een kleine piercing of een oorring enkel tijdens de lessen lichamelijke opvoeding een probleem opleveren. Tijdens die lessen kan een leerling immers ergens achter blijven haken. In een chemielokaal gelden vaak andere voorschriften dan in andere leslokalen.

Een school moet deze situatie, in samenspraak met de ouders, zelf beoordelen. Hierbij moet rekening worden gehouden met de schoolomgeving en met integratiebevorderende aspecten. Indien we ons hierbij enkel tot de kledij van de leerlingen beperken, gaan we de verkeerde weg op. Een integratiebeleid moet veel globaler en complexer dan kledingvoorschriften zijn.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, het debat over het al dan niet verbieden van

Vandenbroucke

hoofddoeken is moeilijk en gevoelig. Dit is uiteraard geen reden om het niet te voeren. Het gaat niet enkel om een juridische afweging van de rechten die een leerkracht of een leerling in een school genieten, het gaat tevens om een interpretatie van religieuze en culturele symbolen.

Vooreerst zou ik willen reageren op de woorden van de heer Dewinter. De manier waarop bepaalde mensen het debat willen voeren, leidt tot verwarring. Een hoofddoek is iets heel anders dan een boerka. Ik vind de reactie van minister Keulen logisch. Wij gaan er namelijk allemaal van uit dat niemand onherkenbaar op straat mag lopen. Dit geldt uiteraard ook voor schoolomgevingen. Dit is, met andere woorden, een heel ander debat.

Bovendien zijn er verschillende soorten hoofddoeken. Mijns inziens begint een groot deel van de verwarring al op dit punt. De stelling van de interpellante luidt dat we tot een algemeen verbod op het dragen van hoofddoeken en aanverwante kledingstukken moeten komen. Impliciet wordt deze stelling in de schoenen van voormalig minister Vanderpoorten geschoven. Uit de woorden van de heer Van Baelen blijkt evenwel dat we dit zo niet mogen interpreteren.

Om deze stelling te ondersteunen, wordt hier naar buitenlandse voorbeelden en naar internationale rechtspraak verwezen. Hoewel ik deze elementen geen essentiële onderdelen van dit debat vind, wil ik hier niets uit de weg gaan. U wees op het oordeel van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens dat stelt dat een verbod op islamitische klederdracht niet in strijd is met de godsdienstvrijheid. Daarmee vereenvoudigt u de zaken echter al te zeer. Ook andere buitenlandse voorbeelden die u geeft, zou u wat meer moeten nuanceren.

De uitspraak van het Europees Hof waaraan u refereert, is wellicht de uitspraak van 29 juni 2004 in de zaak Leyla Sahin tegen Turkije. Daarin stelde het hof dat de lidstaten van de Raad van Europa in hun beleid omtrent godsdienstvrijheid beschikken over een ruime appreciatiemarge. De nationale overheden zijn het best geplaatst om in deze aangelegenheid een afweging te maken, en het hof oordeelt dat het in die kwestie geen uniform model wil opleggen aan alle lidstaten. Dat is essentieel.

Wat het hof wel kan doen, is een toetsing van een door een lidstaat gevoerd beleid. Die toetsing is in vergelijking met andere soorten betwistingen vrij beperkt. Het hof gaat in deze uitspraak vervolgens over tot de toetsing van een maatregel die een Turkse staatsuniversiteit had uitgevaardigd inzake het dragen van een hoofddoek door studenten, en die door het Hooggerechtshof was bevestigd. Het hof kwam na een uitgebreide afweging tot het besluit dat het verdrag niet was geschonden.

Die afweging plaatst de discussie in de zeer specifieke Turkse context, waar pas in een relatief recent verleden een seculiere staat is gevestigd, na eeuwen een staatsvorm te hebben gekend waarin een verregaande verwevenheid bestond tussen de staat en één religie. Het hof aanvaardt het motief van de overheid dat het seculier karakter van de Turkse staat nog steeds verdedigd moet worden, verwijzend naar de politieke omstandigheden in de jaren negentig, toen een politieke partij die dat seculiere karakter wou terugschroeven, in een positie van regeringsverantwoordelijkheid belandde en door het Hooggerechtshof buiten de wet werd gesteld. In die context kan van de hoofddoek een morele druk uitgaan op alle vrouwen, ook op gematigde moslims. Deze redenering kunt u niet zomaar overnemen voor de situatie in ons land, want ze is contextgebonden, zij het op de schaal van een land, een staatsuniversiteit en een Hooggerechts-hof.

In 2001 verklaarde het Europees Hof een vordering van een leerkracht tegen Zwitserland ontoelaatbaar. Daar stond een verbod op het dragen van een hoofddoek door leerkrachten in het basisonderwijs ter discussie. De vraag naar het recht om religieuze symbolen te dragen is in juridisch opzicht fundamenteel verschillend indien het gaat om personeelsleden van een officiële school, dan wanneer het gaat om leerlingen. Dat advies is dan ook niet bruikbaar in de huidige discussie, die immers is toegespitst op de leerlingen.

In het vervolg van mijn betoog heb ik het trouwens over de leerlingen. Er kan een andere discussie worden gevoerd over ambtenaren, leerkrachten, enzovoort.

De situatie in Frankrijk is evenmin vergelijkbaar met die in Vlaanderen. Vlaanderen heeft niet alleen een andere politieke cultuur, maar ook een ander onderwijsbestel. Terwijl in Frankrijk het on-

Vandenbroucke

derwijslandschap wordt beheerst door openbare scholen, zijn er in Vlaanderen verschillende onderwijsnetten en is er een grondwettelijk verankerde vrijheid van schoolkeuze.

Het belangrijkste argument voor een algemeen verbod van de hoofddoek op school betreft een vermeende schending van het neutraliteitsbeginsel. Zoals de heer Voorhamme al zei, wordt dan echter onduidelijk wat uw doelstelling is. Spreekt u over het officieel onderwijs of over het gehele onderwijs? Het neutraliteitsbeginsel is in Vlaanderen immers alleen van toepassing op het officieel onderwijs: het gemeenschaps-, het gemeentelijk en het provinciaal onderwijs. Volgens een bepaalde interpretatie van dat neutraliteitsbeginsel zou elke uiting van een religieuze of politieke overtuiging verboden zijn, zowel voor leerkrachten als voor leerlingen. Daar kunnen we lang over discussiëren, want in die scholen wordt aan ouders en leerlingen ook gevraagd hun religieuze overtuiging kenbaar te maken met het oog op de invulling van de twee verplichte lestijden godsdienst of niet-confessionele zedenleer. Als we dat doen, waarom zou dan de symbolische uiting van een religieuze overtuiging via een sieraad zoals een kruisje, of via klederdracht door de centrale overheid – de minister – verboden moeten worden? Het feit dat we dat van hieruit zouden doen, zou haaks staan op onze eis tot een verbale of schriftelijke verklaring van die overtuiging.

De Vlaamse Regering subsidieert scholen met een religieus pedagogisch project, zoals katholieke, protestantse, joodse en in de toekomst misschien islamitische scholen. Gezien onze vrijheid van onderwijs kunnen we daar ook niet buiten, voor zover die scholen beantwoorden aan de eisen, zoals het realiseren van de eindtermen met inbegrip van de vakoverschrijdende eindtermen en wat daarin staat over multiculturaliteit en dergelijke. Hoe valt dat te verzoenen met de stelling dat de centrale overheid de uiting van religieuze inspiratie op scholen zou verbieden? Ik kom straks terug op mijn persoonlijke mening daaromtrent.

Ook de vrijheid van schoolkeuze is essentieel, en precies daarom is ons onderwijsbestel anders dan dat van andere landen. Het succes van ons onderwijsbestel en de emancipatorische kracht ervan hangen daarmee samen. We bieden hier veel auto-

nomie. Vrije schoolkeuze betekent bij ons dat er een diversiteit is van scholen, pedagogische projecten en de daarvan afgeleide schoolreglementen.

De wetgeving bepaalt nu al dat het pedagogisch project en het schoolreglement de internationaal-rechtelijke en grondwettelijke beginselen inzake de rechten van de mens en van het kind in het bijzonder moeten eerbiedigen. De decreetgever zou op het vlak van bijvoorbeeld kledingvoorschriften kunnen trachten een vertaling te geven van hoe een schoolreglement die grondrechten respecteert. We zouden daartoe een poging kunnen doen, maar het is minstens even zinvol te stellen dat zoiets onmogelijk op een algemeen geldende manier kan worden geregeld en dat elk schoolbestuur dus zelf een afweging moet maken.

Beoordelen of bepaalde voorschriften een uiting zijn van racisme of onverdraagzaamheid, dan wel het recht op onderwijs, de vrije schoolkeuze of andere fundamentele rechten in het gedrang brengen, kan in de huidige situatie in ons onderwijsbestel nog altijd worden getoetst door de rechterlijke macht. Zo hoort het ook. Ik ben het eens met de heer Voorhamme dat het feit dat de rechter in Hasselt oordeelt dat die school dat kan doen, eigenlijk deze logica bevestigt. Ik heb daar dan ook geen problemen mee. Het is echter ook de vraag of het wenselijk is dat zulke conflictsituaties ontstaan. Daar kom ik straks op terug.

Uit de elementen die ik heb aangehaald, maar ook uit andere voorbeelden die ik nog kan geven, blijkt dat de lokale context een heel sterk bepalende factor is. Buitenlandse beslissingen of bepalingen kunnen niet altijd als voorbeeld dienen voor Vlaanderen. Ik pleit dan ook voor een pragmatische aanpak, waarbij scholen zelf een standpunt innemen en een pedagogisch project en schoolreglement ter zake vaststellen. Scholen kunnen immers zelf het best de omgevingsfactoren die ze als relevant ervaren, en de specifieke aard van de eigen situatie inschatten.

De verantwoordelijken van de verschillende onderwijsnetten zitten volledig op dezelfde lijn. Ook zij zijn van mening dat de beslissing om de hoofddoek al dan niet toe te laten het best aan de individuele scholen wordt overgelaten. Indien zich, zoals onlangs in Hasselt, toch conflicten voordoen, dan pleit ik voor het zoeken naar een oplossing via dialoog en bemiddeling. Dus enerzijds heeft de heer

Vandenbroucke

Voorhamme gelijk dat de procedure die daar is gevolgd, bewijst dat de autonomie aan de scholen kan worden overgelaten, maar anderzijds is het wel jammer dat een rechter zich moet buigen over een situatie in een school. Het is nu eenmaal zo, maar we zouden het moeten kunnen voorkomen.

De heer Sannen heeft een persoonlijke mening gegeven over wat hij zou doen, maar ik zal dat niet doen, want ik ben de minister van Onderwijs. Naar mijn persoonlijke mening kunnen we niet in het algemeen stellen dat symbolische uitingen van religieuze of andere overtuigingen hinderlijk zouden zijn voor anderen die die overtuiging niet delen. Maar daarmee is de discussie in een concreet geval niet beëindigd natuurlijk. Als ik directeur of lid van een oudercomité was, zou ik me ongetwijfeld mee engageren in een zeer concreet debat over het schoolreglement. We zouden waarschijnlijk afwegingen maken, we zouden rekening houden met elementen van veiligheid en van participatie aan evenementen. We zouden willen communiceren met mensen - ik toch - en zouden dus willen dat ze herkenbaar zijn. We zouden in functie van de lokale situatie een reglement opstellen met een duidelijke lijn met veel details.

Ik wil nadrukkelijk onderschrijven wat de heer Van Baelen zei. Opstelling van het reglement moet op een participatieve manier gebeuren, via een open debat, rekening houdend met de lokale situatie en het pedagogische project van de school. Daar moet de minister van Onderwijs zich niet mee inlaten. Die beslissing moet niet hier worden genomen. De kracht van ons onderwijs is dat het in de voorbije vijftig jaar zeer emanciperend gewerkt heeft. De heer Tavernier gaf een mooi voorbeeld. Dat heeft zeker te maken met onze opvatting over onderwijsvrijheid, over de diversiteit en over de autonomie van de scholen. Dat moeten we niet in vraag stellen op het moment dat we ons zorgen maken over emancipatie. Die zorg is legitiem, die hebben we allemaal.

De Vlaamse Regering behandelde deze aangelegenheid nog niet. Als minister van Onderwijs heb ik dit dan ook niet geagendeerd op de minister-raad. Als de Vlaamse Regering later toch nog een standpunt terzake zou innemen, zult u dat ongetwijfeld kunnen vernemen.

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Ik dank u voor uw antwoord, mijnheer de minister. U herleidt de hoofddoek tot een louter religieus symbool, maar volgens ons gaat het om veel meer: het gaat om een teken van verzet, van zich niet willen aanpassen aan deze maatschappij. Het gaat voor een groot deel om een teken van onderdrukking van de vrouw. Daarom blijven wij van mening dat een algemeen verbod wel degelijk zin zou hebben.

Ik citeer nog eenmaal de Marokkaanse minister van Migratie: 'Als u mij vraagt of moslims zich in het Westen moeten aanpassen aan de waarden en normen van het land waarin ze terechtkomen, dan zeg ik ja. Je kunt perfect je eigen godsdienst en cultuur beleven met respect voor de waarden van de samenleving waarin je terechtkomt.'

Voor ons is de hoofddoek een symbool van verzet tegen die waarden en normen. Soms moet respect worden afgedwongen met maatregelen. Daarom blijven wij voorstander van een algemeen verbod.

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: We mogen de algemene toegankelijkheid van de scholen niet in gevaar brengen. We hebben er met de vorige decreten voor gezorgd dat de directie de toegankelijkheid niet kon inperken. We moeten ervoor zorgen dat het eventuele verbod op het dragen van een hoofddoek niet kan worden misbruikt. Ik onderschrijf de participatieve manier om daar een beslissing over te nemen, maar die geeft niemand het recht om elementaire waarden van onze maatschappij te verhinderen. Een daarvan is de uiting van het geloof.

Heel wat jonge vrouwen met een hoofddoek, mevrouw Michiels, zijn best trots en fier. Zij zullen het echt wel maken in onze samenleving. Er zijn ook andere, dat weet ik. De identificatie met een religieuze overtuiging is niet noodzakelijk in tegenstrijd met onze waarden. Het toestaan van de hoofddoek onderstreept juist de vrijheid en verdraagzaamheid in onze maatschappij. Het heeft helemaal niets te maken met gebrek aan integratie. Waarschijnlijk worden die jonge vrouwen verpleegster of opvoedster en nemen ze hun verantwoordelijkheid in onze samenleving op.

Sannen

We ervaren geen conflicten met groepen die zich segregeren - denk maar aan de orthodoxe joden. Er zijn echter samenlevingsproblemen met de allochtone jongeren die wel deel willen uitmaken van onze samenleving, maar dan op hun manier. We hebben moeite om een symbiose tot stand te brengen.

De voorzitter: De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen: Ik ben het fundamenteel oneens met het uitgangspunt van het Vlaams Blok dat de hoofddoek alleen maar een symbool zou zijn van onderdrukking van de vrouw of van verzet. Dat is een zeer enge definitie. Vlaams Blok, denk daar eens over na. Stel u eens voor dat u datzelfde standpunt inneemt tegenover een andere religie. Denk eens aan uw eigen stad, mijnheer Dewinter. Het zou goed zijn als de joodse gemeenschap zou beseffen hoe u hierover denkt.

U kunt gerust die Marokkaanse minister citeren, mevrouw Michiels. Wij zeggen toch hetzelfde? Wij pleiten toch ook voor integratie en emancipatie? Daar staat niet tegenover dat een hoofddoek a fortiori verboden moet worden.

Met redenen omklede motie

De voorzitter: Door mevrouw Michiels werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

– *De heer Ludo Sannen treedt als voorzitter op.*

Vraag om uitleg van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de sanitaire infrastructuur in schoolgebouwen

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Dillen tot de heer Vandenbroucke, vice-

minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de sanitaire infrastructuur in schoolgebouwen.

Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dit onderwerp is in veel scholen nog steeds een taboe. Er wordt weinig over gepraat. Velen hier hebben zelf onaangename herinneringen aan hun schoolsanitair. Helaas is de situatie anno 2004 niet optimaal, integendeel, in veel scholen laat ze fel te wensen over.

Er waren al verschillende studiedagen over het sanitair op school. In september vond in Gent een specifieke studiedag plaats met als thema 'Plassen met klasse'. De resultaten waren opmerkelijk. Er is een duidelijk gebrek aan hygiëne, veel toiletten zijn zeer slecht onderhouden. Uit het Gentse onderzoek, uitgevoerd op ruime schaal, blijkt dat 32 percent van de schooltoiletten niet dagelijks wordt gekuist, dat op 15 percent geen bril te bespeuren valt, dat er vaak geen of te weinig toiletpapier aanwezig is. Dat leidt ertoe dat het allemaal erg onfris wordt. Ik geef toe dat veel kinderen op dat vlak thuis worden verwend en het contrast met de toestand op school erg groot is. Toch hebben de scholen terzake een belangrijke verplichting.

Een tweede besluit van de studie is het te kleine aanbod van sanitaire infrastructuur. De DIGO doet een aantal aanbevelingen, maar daar zien we niet veel van in de realiteit vertaald. Het probleem heeft ook te maken met de krappe tijdsspanne die kinderen krijgen om op school naar het toilet te gaan: tijdens de speeltijd en de middagpauze. De coördinatrice van het LOGO-Gent verantwoordt dit zo: 'Kinderen worden op school tot productieve werknemers getraind. Zij moeten allemaal tijdens dat kwartiertje plassen. Tijdens de lessen krijgen de kinderen niet de toestemming om naar het toilet te gaan. Zo worden ze gedrukt om later geen last te zijn voor de werkgever.'

De gevolgen voor de gezondheid van de kinderen kunnen soms bijzonder negatief zijn. Daardoor vermijden de kinderen vaak een bezoek aan het toilet, wat de gezondheid schaadt. Professor Oosterlinck, diensthoofd Urologie van de Universiteit van Gent, heeft op de studiedag de nadelige gevolgen inzake gezondheid zeer uitvoerig toegelicht. Zijn uiteenzetting is op internet terug te vinden.

Dillen

Uit zijn cijfers blijkt dat ongeveer 10 percent van de kinderen met ernstige problemen kampt. Dat heeft uiteraard niet alleen te maken met de toestand van de sanitaire infrastructuur op school, maar dat laatste heeft er toch een invloed op. Veel van die problemen verdwijnen vaak als de kinderen de school verlaten. Uit studies blijkt echter ook dat die kinderen opnieuw problemen krijgen als ze oud worden.

Het taboe van de wc-behoefte moet uit de klassen verdwijnen. Om kinderen op een normale manier naar toilet te laten gaan is een uitbreiding van de sanitaire infrastructuur een deel van de oplossing. Een andere vereiste zijn goed onderhouden, propere toiletten. Op de studiedag is ook voorgesteld leerlingen toe te staan hun bezoek aan het toilet meer te laten spreiden. Ik besef natuurlijk wel dat het in de praktijk erg moeilijk zal zijn om dat te realiseren.

Er is een goed onderbouwd beleid inzake sanitaire schoolinfrastructuur nodig, zo bleek op de studiedag. Mijnheer de minister, welke initiatieven hebt u genomen of wilt u nemen om een onderbouwd beleid uit te werken? Op welke wijze zult u aan dit probleem aandacht besteden? Hebt u bij het begin van het schooljaar aanbevelingen aan de scholen overgemaakt? Zult u rekening houden met de bestaande internationale aanbevelingen terzake?

De voorzitter: Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, de bespreekbaarheid van dit onderwerp is blijkbaar toegenomen. Vroeger hebben ouder- en jongerenverenigingen al op dit probleem gewezen. In 2000 heb ik daarover schriftelijke vragen gesteld aan de bevoegde ministers voor onderwijs en gezondheid. In 2002 is in een school in Anderlecht zelfs gestaakt voor propere toiletten. Men pikte er niet langer de erbarmelijke staat van de schoolinfrastructuur. Ik schaar me achter de vragen van mevrouw Dillen, maar wil er toch nog enkele aan toevoegen.

De toenmalige bevoegde ministers Vanderpoorten en Vogels antwoordden me dat het probleem gekend is. Inspectiebezoeken leerden hen dat de toestand weliswaar erg verschilt van school tot school,

maar toch ook dat er dikwijls veel problemen worden vastgesteld. De erkenning van een school kan worden geweigerd als niet aan de hygiënische normen is voldaan. Dat waren de vaststellingen van 2000 en 2002. Is het ondertussen al gebeurd dat een school op basis van dat criterium zijn erkenning niet heeft gekregen? Worden die scholen dan verder begeleid? Hoe gebeurt dat?

De CLB's hebben in het kader van hun decretaal vastgelegde opdracht de mogelijkheid om toe te zien op de hygiëne en de netheid op school. Zijn er terzake al richtlijnen verstuurd naar de CLB's? De CLB's hebben natuurlijk veel taken. Kunnen ze daartoe op ondersteuning rekenen?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, het is een pijnpunt dat de middelen voor schoolinfrastructuur nooit dezelfde groei hebben gekend als de groei van de middelen voor personeel en werking van de scholen. In het regeerakkoord staat hierover het volgende: 'Voor schoolinfrastructuur realiseren we de absoluut noodzakelijke inhaalbeweging.' Verder in het regeerakkoord staat er ook nog: 'We geven ruimere mogelijkheden aan scholen om de infrastructuur weer volledig in orde te brengen en aan te passen aan de huidige verwachtingen en normen. Hierbij worden de mogelijkheden van alternatieve financieringsinstrumenten ingeschakeld. Scholen krijgen de kans om voor de renovatie en het onderhoud van de schoolgebouwen een beroep te doen op jongeren die deeltijds leren/deeltijds werken in relevante disciplines.' Ik zal daar nu niet op vooruitlopen, maar tijdens de bespreking over de onderwijsbegroting voor 2005 kunnen we daar uitvoerig op ingaan.

De vraag om uitleg betreft een onderdeel van schoolinfrastructuur, met name de sanitaire voorzieningen. Mevrouw Dillen vraagt zich af of er al initiatieven zijn genomen om te komen tot een onderbouwd beleid. In de voorbije periode heb ik nog niet de gelegenheid gehad om specifieke maatregelen uit te werken. Bovendien denk ik ook niet dat dit nodig is. De middelen en het kader moeten er zijn, maar dan is het aan de deskundigen van verschillende disciplines, zoals gezondheidswerkers, architecten en onderwijspersoneel, om dat in een wisselende omgeving en eventueel rekening

Vandenbroucke

houdend met bijzondere situaties in realiteit om te zetten. Mag ik er toch op wijzen dat de school werkmiddelen heeft die ook voor hygiëne en sanitaire infrastructuur kunnen worden aangewend? De besteding van de werkmiddelen behoort tot de autonomie van de school. De overheid treedt daarbij niet sturend op.

Er werd ook gevraagd of er aandacht is voor het probleem. Dat blijkt al uit de geciteerde passage uit het regeerakkoord. Schoolinfrastructuur is een belangrijke zaak. Ik beschouw het als een evidentie dat er aandacht wordt besteed aan de geestelijke en de fysieke gezondheid van de kinderen en de jongeren, waarbij hygiëne en sanitair belangrijke factoren zijn. Dat er wel degelijk aandacht is voor gezondheidsopvoeding, blijkt trouwens ook uit de vakoverschrijdende eindtermen.

Alle participanten moeten hun deel van de verantwoordelijkheid dragen in verband met onderhoud en/of hygiëne van het schoolsanitair. Kinderen en jongeren moeten erop worden gewezen dat ook zij het sanitair netjes en hygiënisch moeten houden. Daar zal wel niemand een probleem mee hebben.

Ik heb geen bijzondere aandacht gevestigd op de problematiek van het schoolsanitair. De kwestie is bekend, en de inspectie heeft bij de schooldoorlichtingen aandacht voor de infrastructuur en dus ook voor het sanitair. De inspectie doet er echter geen afzonderlijk onderzoek naar. Ze onderzoekt wel in welke mate de school ten aanzien van de onderwijsoverheid voldoende waarborgen biedt in verband met veiligheid, welzijn en hygiëne. Bovendien treedt de inspectie niet in de plaats van andere overheden. Afhankelijk van de materie kan het gaan om de lokale, de gemeenschaps- of de federale overheid. Mevrouw Dillen, voor meer details in dit verband verwijs ik naar het antwoord van minister Vanderpoorten, mijn voorganger, op uw vraag 129 van 27 juni 2003.

Navraag bij de DIGO bevestigt dat er geen specifieke onderwijsgerichte internationale aanbevelingen zijn. De DIGO formuleert zelf aanbevelingen voor het kleuter-, het lager en het secundair onderwijs.

Ik heb niet onmiddellijk een antwoord op de vragen van mevrouw Merckx. Ik weet dus niet of en

waar de inspectie heeft ingegrepen naar aanleiding van problemen met het sanitair. Ik heb daarover geen documentatie.

De voorzitter: Misschien kan daarover later iets worden toegevoegd aan het verslag, indien blijkt dat er gegevens over bestaan.

Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. De scholen hebben inderdaad een aantal werkmiddelen die ze kunnen besteden zoals ze dat zelf willen. Het probleem beperkt zich niet tot enkele scholen, want in Gent is er een studiedag over gehouden. Veel leerlingen klagen over het sanitair, dus ik dring erop aan dat de inspectie hier veel meer aandacht aan zou besteden.

U wijst volledig terecht op de verantwoordelijkheid van de kinderen en de jongeren. Ze moeten er mee voor zorgen dat alles netjes blijft. Ik denk echter dat de scholen in dat verband voor meer begeleiding moeten zorgen. Bovendien moeten scholen meer controles organiseren.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Pieter Huybrechts tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het teveel aan studenten diergeneeskunde

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Huybrechts tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het teveel aan studenten diergeneeskunde.

De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, steeds meer studenten schrijven zich in voor de opleiding diergeneeskunde. Op 24 september 2004 waren er reeds 362 inschrijvingen. Niet alleen de universiteiten van Antwerpen en Gent kennen een overvloed aan stu-

Huybrechts

denten, maar ook de nieuwe opleiding dierenassistent die in Geel, Sint-Niklaas, Roeselare en sinds dit jaar ook in Gent kan worden gevolgd, blijkt een enorm succes te zijn.

Volgens de Orde der Dierenartsen studeren er momenteel veel meer dierenartsen af dan er nodig zijn. Dit jaar zijn er 200 dierenartsen afgestudeerd, terwijl er volgens dierenarts Guido Boone slechts 40 nodig waren.

In Nederland, waar er 3 tot 5 keer meer koeien, schapen, geiten en dergelijke zijn dan in Vlaanderen, werden slechts 215 studenten toegelaten in de eerste kandidatuur. Nederland hanteert het systeem van de loting, en ik heb zo mijn bedenkingen bij dat systeem.

Ook in Wallonië en de ons omringende landen wordt het systeem van de numerus clausus gehanteerd. Tijdens de vorige legislatuur hebben we in deze commissie al uitgebreid gepraat over de voor- en de nadelen van dat systeem. Ik heb trouwens vernomen dat u het systeem van de numerus clausus niet aan de orde vindt. Ook de Gentse professor diergeneeskunde Simoens is daar geen voorstander van. We kunnen echter moeilijk ontkennen dat er een probleem is.

Mijnheer de minister, welke maatregelen kunnen worden genomen om het teveel aan dierenartsen weg te werken?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, collega's, het probleem van het overaanbod van afgestudeerden in de diergeneeskunde is me bekend, maar ik blijf net zoals voormalig minister Vanderpoorten de open toegang tot het hoger onderwijs verdedigen. Het is niet omdat er in Wallonië wel een toelatingsexamen is, dat dat ook in Vlaanderen nodig zou zijn. Grondwettelijk gezien kunnen de Vlaamse en de Franse Gemeenschap een volledig verschillend toelatingsbeleid voeren.

Een beperking van het aantal studenten in het hele land kan volgens mij maar onder enkele strikte voorwaarden, namelijk als het gaat over beroepen die worden ondersteund door de sociale zekerheid,

want dan ontstaat er een probleem met de solidariteit in dit land bij een gebrek aan gemeenschappelijke visie op de ontwikkeling van het aanbod van afgestudeerden. We hebben immers een federaal georganiseerde sociale zekerheid.

Zelfs indien dat niet het geval zou zijn, en we een Vlaamse gezondheidszorg zouden hebben, moeten we nadenken over de vraag hoe het aanbod van de mensen kan worden afgestemd op de capaciteit van dat gezondheidszorgsysteem. Dat heeft dan te maken met het terugbetalen van prestaties in de gezondheidszorg. Bij de diergeneeskunde is er geen sociale zekerheid.

De tweede voorwaarde waaraan daarnaast voldaan moet zijn om het aantal studenten te beperken, is dat er geen alternatieve uitwegen zijn voor de mensen die afstuderen als dierenarts. In de diergeneeskunde is de situatie zeker niet van die aard dat we het aantal studenten moeten beperken. Het is natuurlijk belangrijk dat mensen goed worden geïnformeerd over de kansen en mogelijkheden die een bepaald diploma biedt. De instellingen en de beroepsorganisaties dragen daarin een belangrijke verantwoordelijkheid. Ik wil de problemen die u aankaart, niet ontkennen. De faculteit diergeneeskunde en de beroepsorganisatie moeten over de kwestie overleg plegen.

De voorzitter: De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Pieter Huybrechts tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de toename van het aantal laaggeletterden

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Huybrechts tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de toename van het aantal laaggeletterden.

De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, alhoewel de meeste laaggeletterden oudere mensen zijn, en het aantal laaggeletterde volwassenen wordt geschat op 700.000 tot 850.000, studeren ook nu nog heel wat jongeren af die problemen hebben met lezen en schrijven.

Studies en enquêtes hebben aangetoond dat een derde van de leerlingen in het beroepsonderwijs ondermaats presteert wat de leesvaardigheid betreft. Slechts een derde van de leerlingen ASO haalt het hoogste vaardigheidsniveau.

Volgens mevrouw De Winter van het VBOC gaat laaggeletterdheid verder dan analfabetisme. Laaggeletterden beschikken immers niet over de basisvaardigheden die nodig zijn om informatie te verwerken. In deze informaticawereld is dat natuurlijk enorm belangrijk. Omdat de kennismaatschappij steeds hogere eisen stelt, zoals het werken met de computer, neemt de groep laaggeletterden toe. Dat leidt tot sociale isolatie.

Via het Vlaams strategisch plan geletterdheid, dat in 2003 werd goedgekeurd en 10 doelstellingen bevat, wil de overheid iets aan deze situatie veranderen. Volgens het plan moeten de verschillende instanties die alfabetiseringscursussen aanbieden, samenwerken. Het Pact van Vilvoorde bepaalt dat tegen 2010 minstens 72 percent van de bevolking een 'functioneel geletterdheidsniveau' moet bezitten. Mijnheer de minister, hoe staat het met de uitvoering van dit plan?

De voorzitter: De heer Marginet heeft het woord.

De heer Werner Marginet: Mijnheer de minister, er is niet alleen het probleem van de informatiemaatschappij waar we mee worden geconfronteerd. Ik kom zelf uit het veld en heb jaren les gegeven aan mensen op leercontract. Het simpelweg lezen van een bijsluiter van een medicijn is voor sommigen bijvoorbeeld een probleem. Het wordt gevaarlijk als iemand dergelijke zaken van levensbelang niet ten volle kan verwerken.

Gelijkaardige studies in Nederland geven aan dat de problemen minder ernstig zijn dan bij ons.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, geachte leden, op 10 oktober 2003 keurde de Vlaamse Regering de doelstellingennota 'Geletterdheid verhogen' goed. De nota bevat tien doelstellingen die het kader vormen voor een operationeel plan, gericht op het verhogen van het geletterdheidsniveau van de Vlaamse bevolking. De tien doelstellingen werden opgesteld conform de doelstellingen van het Pact van Vilvoorde.

Eind oktober 2003 werden alle betrokken departementen en organisaties uitgenodigd gemandateerden voor te dragen voor de op te richten beleidsgroep. Deze beleidsgroep kreeg als opdracht een operationeel plan uit te werken. Alle betrokkenen hebben zich bereid verklaard deel te nemen aan de werkzaamheden van de beleidsgroep.

In voorbereiding op de eerste vergadering van de beleidsgroep zijn verkennende gesprekken gevoerd met de meeste gemandateerden. Deze gesprekken hadden tot doel na te gaan op welke manier het geletterdheidsprobleem zich voordoet in de verschillende beleidsdomeinen of organisaties en welke concrete mogelijkheden de betrokkenen zien om te komen tot een gecoördineerd operationeel plan.

Na de eerste vergadering van de beleidsgroep op 27 november 2003 werden zes werkgroepen gevormd met vertegenwoordigers van alle betrokken departementen en van de actoren van Onderwijs, Vorming en Opleiding. Alle werkgroepen hebben tijdens drie of vier vergaderingen concrete en operationele acties voorbereid, die uitvoering geven aan de doelstellingennota van 10 oktober 2003.

Op 24 maart 2004 werden de gesprekken afgerond en het opgemaakte operationeel plan werd goedgekeurd. Een interkabinettenwerkgroep gaf op 25 maart 2004 eveneens zijn goedkeuring aan het operationeel plan. Voor de uitvoering van dit plan werd de periode 2004-2010 voorzien.

Het gaat hierbij om een plan met veel invalshoeken, gesteund door verschillende departementen en sectoren. Het plan beoogt een brede waaier van acties met hetzelfde doel: de geletterdheid van de Vlaamse bevolking tegen 2010 verhogen door een toegenomen participatie aan levenslang en levensbreed leren.

De Inspectie van Financiën en de minister van Begroting hebben op het einde van vorige legislatuur

Vandenbroucke

een positief advies aan de acties die waren gepland in 2004. Voor de periode 2005-2010 moet er nog een financieel plan en een stappenplan worden opgesteld. Hiertoe moet een ambtelijke werkgroep worden opgericht. Het operationeel plan werd echter niet meer ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Regering tijdens de vorige legislatuur.

Wij hebben kennis genomen van het voorliggende plan 'Geletterdheid verhogen'. Met respect voor de inspanningen die werden geleverd door de beleidsgroep en de thematische werkgroepen, en de bereikte consensus over de opzet van het plan, zullen wij dit plan integreren in onze uitgebreide beleidsnota die ik beloofd heb tegen januari.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de toepassing van de resolutie betreffende tijdige indiening van ontwerpen van decreet inzake het onderwijs met het oog op een rechtszekere en ordentelijke start van het schooljaar

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Meyer tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de toepassing van de resolutie betreffende tijdige indiening van ontwerpen van decreet inzake het onderwijs met het oog op een rechtszekere en ordentelijke start van het schooljaar.

De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, eigenlijk zou ik de vorige minister van Onderwijs moeten ondervragen, maar dit is uiteraard niet mogelijk.

Op 12 februari 2003 diende ik een voorstel van resolutie in bij het Vlaams Parlement, dat tot doel had in de toekomst elk schooljaar op een rechtszekere en ordentelijke manier te kunnen laten starten. Op 28 mei 2003 werd deze resolutie - wel wat

afgezwakt - eenparig goedgekeurd in het Vlaams Parlement. Vanaf dit schooljaar moet de onderwijsminister ze toepassen.

Deze resolutie komt erop neer dat het Vlaams Parlement aan de Vlaamse Regering en de minister van Onderwijs vraagt om vanaf 1 september 2004 volgende zaken in acht te nemen: ontwerpen van decreet inzake Onderwijs in het Vlaams Parlement indienen voor 1 mei als de inwerkingtreding gepland is op 1 september van datzelfde jaar; de ontwerpen van decreten inzake onderwijs die zijn ingediend na 1 mei, mogen zeker niet in werking treden bij het begin van het daaropvolgende schooljaar; geen omzendbrieven aan de scholen meedelen waarvoor de wettelijke basis ontbreekt; alle besluiten en omzendbrieven aan de scholen meedelen ten laatste op 25 juni, voor bepalingen die in werking treden op 1 september.

Wat zien we echter op de onderwijswerkvloer? Blijkbaar krijgen de scholen nog altijd omzendbrieven die werden meegedeeld na de overeengekomen deadline van 25 juni voor maatregelen die in werking treden op 1 september en/of onder voorbehoud van nog goed te keuren decreten of besluiten. Ik geef enkele voorbeelden ter illustratie.

Er is het voorbeeld van de prestatieregeling, met name het vaststellen van een ambt met volledige prestaties van de leraars praktische vakken vanaf het schooljaar 2002-2003. Het maximum aantal plage-uren vanaf het schooljaar 2004-2005 werd aan de scholen meegedeeld op 1 juli. In de mail die deze omzendbrief aankondigde, staat: 'Deze omzendbrief wordt gepubliceerd in afwachting van de goedkeuring van de wettelijke basis en onder voorbehoud hiervan.'

Een volgend voorbeeld is de structuur van de lineaire en modulaire taalopleidingen in het volwassenenonderwijs, die werd meegedeeld aan de scholen op 30 juni. In de mail die deze omzendbrief aankondigt, staat: 'Deze omzendbrief regelt, onder voorbehoud van goedkeuring door de Vlaamse Regering, vanaf 1 september 2004 de structuur van en de studiebekrachtiging in het talenonderwijs georganiseerd door de Centra voor Volwassenenonderwijs.'

Een laatste voorbeeld betreft de organisatie van het deeltijds beroepssecundair onderwijs, dat aan de scholen werd meegedeeld op 1 juli.

De Meyer

Toegegeven, mijnheer de minister, deze voorbeelden werden uitgevaardigd door de vorige minister van Onderwijs, maar toch had ik graag uw standpunt in deze aangelegenheid vernomen. Welke maatregelen zult u treffen om ervoor te zorgen dat in de toekomst de unaniem goedgekeurde parlementaire resolutie strikt zal worden toegepast?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, collega's, ik schaar me volledig achter de bepalingen uit de resolutie van 28 mei 2003 om nieuwe maatregelen die in werking treden op 1 september, tijdig aan de scholen mee te delen. Ik besef immers ten volle dat het voor de schoolbesturen, maar vooral voor de directies en de personeelsleden, een enorme inspanning betekent om op korte termijn een nieuwe regelgeving te implementeren. De start van een schooljaar moet ordentelijk kunnen verlopen en de scholen moeten tijdig de nodige voorbereidingen kunnen treffen en hebben recht op rechtszekerheid.

Wat de start van het schooljaar 2004-2005 betreft, kan moeilijk worden beweerd dat de scholen in de zomervakantie in hoge mate werden geconfronteerd met de zogenaamde 'zomerklappen', namelijk regelgeving en omzendbrieven die tegen 1 september 2004 moesten worden geïmplementeerd.

Het laatste decreet van de vorige legislatuur betreffende de onderwijssector, met name het decreet van 7 mei 2004 betreffende de regionale technologische centra en houdende noodzakelijke en dringende onderwijsbepalingen, werd in het Vlaams Parlement besproken en aangenomen op 4 en 5 mei 2004, dus binnen de in de resolutie gestelde norm. Uiteraard is het einde van de legislatuur en de pre-electorale periode hier niet vreemd aan.

In vergelijking met de zomer van 2003, waarbij het Vlaams Parlement in juli nog het decreet betreffende het landschap basisonderwijs, met nog ettelijke amendementen, besprak en nadien nog moest worden onderhandeld over de uitvoeringsmodaliteiten, is dit toch een op te merken verademing. Ik meen dus dat de resolutie nuttig werk heeft geleverd.

Wat de uitvoeringsbesluiten betreft, werd in de

postelectorale periode een strikte interpretatie van het begrip 'lopende zaken' gehanteerd.

De laatste pre-electorale onderhandelingen met onderwijsverstrekkers en vakorganisaties dateren van 25 mei 2004. Na de verkiezingen werd enkel nog onderhandeld over besluiten van de Vlaamse Regering tot wijziging van de bezoldigingsregeling. Deze besluiten kwamen pas recent op de tafel van de Vlaamse Regering en betreffen in hoofdzaak de regularisatie van maatregelen die al via omzendbrieven aan het werkveld waren meegedeeld.

Meer omvattende besluiten tot harmonisering en vereenvoudiging van de bezoldigingsregeling, die in het voorjaar waren aangekondigd, werden niet meer besproken. Hetzelfde lot viel ten deel aan ontwerpen betreffende het harmoniseren en vereenvoudigen van het stelsel van bekwaamheidsbewijzen en van de verlof- en terbeschikkingstellingregelingen, onder meer van het jaarlijkse vakantieverlof, de ziekte-, bevallings- en moederschapsverloven. Ook het voorontwerp van besluit betreffende de concordantie van de ambten in het volwassenenonderwijs werd wegens de complexiteit van de problematiek niet meer afgewerkt.

Mijn kabinet pleegt overleg met de administratie om het gesprek met de onderwijsverstrekkers en de vakorganisaties terzake terug op te nemen, al dan niet gerelateerd aan de besprekingen over een nieuwe collectieve arbeidsovereenkomst. De restrictieve interpretatie van het begrip 'lopende zaken' maakt dat enkele besluiten met een beperktere draagwijdte zijn blijven steken bij de onderhandelingen met onderwijsverstrekkers en vakbonden. Ik verwijs naar de verlenging van de ICT-omkadering voor het schooljaar 2004-2005, de geldelijke en administratieve bepalingen voor de contractuele personeelsleden in het onderwijs die worden betaald door de Vlaamse Gemeenschap en de inrichting van het deeltijds beroepssecundair onderwijs. Deze onderhandelingen starten volgende week opnieuw. De bepalingen terzake werden inderdaad voorafgaand aan de goedkeuring door de Vlaamse Regering bij omzendbrief meegedeeld aan het onderwijsveld. Het klopt dat enkele mededelingen gebeurden na de vooropgestelde datum van 25 juni.

Ik wens wel begrip te vragen voor bijzondere periodes, zoals het einde en het begin van een legis-

Vandenbroucke

latuur. We kunnen er niet omheen dat de nuttige productieve tijd wat besluitvorming betreft, in dergelijke perioden beperkter is.

Dit neemt niet weg dat de overgrote meerderheid van nieuwe bepalingen die ingingen op 1 september 2004 wel tijdig bekend werden gemaakt. Ik vermeld onder meer de voorrang van leerlingen die thuis Nederlands spreken bij inschrijving in Brussel, de voorrang voor broers en zussen, het vreemdetalenonderwijs in het basisonderwijs, de vereenvoudiging van de regelingen betreffende het GON, de topsportregeling in het basisonderwijs, het extra pakket lesuren dat ter beschikking werd gesteld aan de scholengemeenschappen secundair onderwijs, de huizen van het Nederlands, het aanrekenen van de kosten in het volwassenenonderwijs, de gewijzigde regelgeving betreffende de tijdelijke aanstelling van doorlopende duur, de vaste benoeming in GOK- en OKAN-uren, de vervangingspool, de functiebeschrijvingen, de lokale participatieregeling, het tijdelijk project onderwijsvoorrang in het buitengewoon onderwijs, de voorafname van punten ondersteunend personeel, de 'vrije ruimte' – seminaries – in het secundair onderwijs, de nieuwe regeling betreffende het eensluidend verklaard afschrift, de alternerende beroepsopleiding, de nieuwe structuur van opleidingsvorm 3 in het buitengewoon secundair onderwijs en de werking van de kwalificatiecommissie en dergelijke meer.

Buiten de hierboven vermelde problematiek van de periode op het einde en in het begin van een legislatuur, moeten we beseffen dat de vooropgestelde timing niet altijd in absolute zin kan worden aangehouden. We weten allemaal dat het besluitvormingsproces heel tijdrovend is. Voor een uitvoeringsbesluit is dat minimaal twee maanden, voor een decreet vaak zes maanden. De verschillende adviezen, het overleg en de onderhandelingen nemen heel veel tijd in beslag.

Als een besluitvormingsproces meer tijd in beslag neemt dan vooraf was ingeschat, dan moet een keuze worden gemaakt. Ofwel moet de maatregel minstens een schooljaar worden uitgesteld, wat voor een aantal onderwerpen, zoals hierboven vermeld, gebeurd is, ofwel moet ze laattijdig worden meegedeeld en/of meegedeeld bij omzendbrief, zonder dat de decretale, dan wel reglementaire basis volledig rond is.

Voor maatregelen die de leerlingen en de scholentenen goede komen, zoals de drie door u vermelde voorbeelden, meen ik dat een uitzondering mogelijk moet zijn. Dit neemt niet weg dat ik alles in het werk zal stellen om de bepalingen van de resolutie van 28 mei 2003 zo correct mogelijk toe te passen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de voorzitter, ik ben tevreden dat minister Vandenbroucke en de administratie zich aangesproken voelen door de vraag. Dit blijkt duidelijk uit het antwoord. Het is evident dat we geen 'zomerklappen' hebben gekregen, zoals een aantal schooljaren geleden. Dit was trouwens ook de doelstelling van de unaniem goedgekeurde resolutie in het parlement.

Mijnheer de minister, ik vraag u en uw administratie hier een erezaak van te maken. Dit was het eerste schooljaar waarop deze resolutie van toepassing was. Mijn vraag had de bedoeling om u en de administratie hiervoor te sensibiliseren. Uit uw antwoord heb ik begrepen dat u ervoor zult zorgen dat deze resolutie wordt nageleefd.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het in aanmerking nemen van anciënniteit in het onderwijs

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Meyer tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het in aanmerking nemen van anciënniteit in het onderwijs.

De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, sinds 1 september 2000 wordt in uitvoering van CAO V geleidelijk een hogere weging toegepast van de kleuters van 2,5 tot 3 jaar en kunnen in het gewoon kleuteronderwijs ook kinderverzorgsters werken. In CAO VI werd deze maatregel aangepast en sinds

De Meyer

september 2001 hebben een aantal kinderverzorgsters de overstap van de sector welzijn naar het onderwijs gezet.

Er is in de wedde van kinderverzorgsters die de overstap maakten naar het onderwijs een grote ongelijkheid als gevolg van het al dan niet in aanmerking nemen van anciënniteit. Van kinderverzorgsters die vanuit een gemeentelijke crèche komen, worden de gepresteerde dienstjaren wel in aanmerking genomen voor de berekening van de wedde. Voor prestaties van kinderverzorgster in privé-crèches is dat niet het geval. Deze ongelijkheid komt als zeer onrechtvaardig over.

Op mijn vragen hierover antwoordde de toenmalige minister van Onderwijs dat dit het gevolg is van de bepalingen van het Koninklijk Besluit van 15 april 1958 dat de berekening van de geldelijke anciënniteit vastlegt. Diensten in privé-instellingen kunnen niet in aanmerking worden genomen. De minister stelde ook dat deze regeling achterhaald is en besproken moet worden in een grotere discussie over de implementatie van de loonstudie en de onderhandelingen over de volgende CAO. Dit heeft natuurlijk een verwachtingspatroon gecreëerd.

Ik verneem dat het verschil in verloning van kinderverzorgsters met een gelijklopend beroepsverleden nog steeds niet is weggewerkt. Mijnheer de minister, bent ook u van oordeel dat deze ongelijkheid moet worden weggewerkt? Deze vraag kan worden uitgebreid tot andere groepen die werkzaam zijn in het onderwijs. Welke maatregelen kunnen er worden genomen om kinderverzorgsters met een gelijklopend beroepsverleden een gelijkere verloning te geven? Binnen welke termijn is dit eventueel mogelijk? Heeft de discussie met vakbonden en betrokkenen bij de lerarenopleiding over een mogelijke aanpassing van het KB van 1958, aangekondigd door uw voorganger, reeds plaatsgehad? Zo ja, wat zijn de belangrijkste conclusies? Zo neen, wanneer komt dit overleg er?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, geachte leden, vooraf moet worden opgemerkt dat de berekening van de geldelijke anciënniteit

gesteund is op de bepalingen van het koninklijk besluit van 15 april 1958 houdende bezoldigingsregeling van het onderwijzend, wetenschappelijk en daarmee gelijkgesteld personeel van het ministerie van Openbaar Onderwijs. Dit besluit legt de geldelijke anciënniteit vast en stelt dat, naast de onderwijsdiensten, ook nog de diensten in aanmerking kunnen worden genomen die het personeelslid hetzij in een dienst van de staat of de diensten van Afrika, hetzij in een andere openbare dienst dan de diensten van de staat of de diensten van Afrika als titularis van een bezoldigd ambt met volledige prestaties heeft gepresteerd. Diensten die gepresteerd zijn aan privé-instellingen kunnen op basis hiervan niet in aanmerking worden genomen. Aan dit basisprincipe werden tot op heden geen wijzigingen aangebracht.

Deze regeling uit 1958 wordt sindsdien consequent toegepast. Ze moet worden gesitueerd binnen het geheel van rechten en verplichtingen, uitgebouwd voor de titularissen van een openbaar ambt. Onderwijsdiensten in een bestaand onderwijsambt aan een gesubsidieerde of gefinancierde onderwijsinstelling, ook als ze niet werden gesubsidieerd, worden wel opgenomen in de geldelijke anciënniteit. Het volume van deze diensten, of ze nu volledig of onvolledig zijn, maakt geen verschil. Zelfs diensten die worden verricht in een door de dienst Welzijn gesubsidieerd medisch pedagogisch instituut of in een erkend vormingswerk, voor zover de betrokken personeelsleden voorkomen op het personeelskader van de school, worden, zodra de betrokkene rechtstreeks in het onderwijs wordt tewerkgesteld, meegenomen.

Recent werden de prestaties van al dan niet gesubsidieerde contractuele prestaties als administratief medewerker in onderwijsinstellingen bij het orgaan maken van de administratieve omkadering voor het basisonderwijs meegenomen voor de geldelijke anciënniteit. Dat was ook het geval als ze werden gepresteerd in een privaatrechterlijke, maar gesubsidieerde onderwijsinstelling.

Wat het concrete probleem van de kinderverzorgers betreft, werden in dit parlement vragen gesteld op 23 januari 2002 en op 21 oktober 2003. Mijn ambtsvoorganger stelde toen dat de vraag of dit gegeven dat als ongelijkheid wordt voorgesteld, nog houdbaar is. De administratie heeft de opdracht gekregen te onderzoeken of de prestaties uit een ander beroepsverleden kunnen worden ge-

Vandenbroucke

definieerd en gevalideerd. Mijn ambtsvoorganger stelde dat ze er niet zomaar van overtuigd was dat om het even welke anciënniteit uit de privé-sector moet worden meegenomen. Elders verworven ervaring zou in eerste instantie in functie moeten staan van het vak dat in het onderwijs zal worden gegeven of van het ambt dat in het onderwijs zal worden uitgeoefend. Zo wordt bij het geven van een praktijkvak nu al de nuttige ervaring in de nijverheid in aanmerking genomen om de geldelijke anciënniteit, met een maximum van 10 jaar, te bepalen.

Het Vlaams regeerakkoord stelt dat de huidige rechtspositiedecreten op de principes van een modern personeelsmanagement moeten worden afgestemd. Hierbij staan een aantrekkelijk loopbaanperspectief en een verdere professionalisering centraal. De instap van de zogenaamde ‘zij-instromers’, mensen met beroepservaring in andere sectoren, zal worden gestimuleerd. Op die manier kunnen aanvullende, buiten de onderwijssector opgedane competenties in huis worden gehaald. Dit kan de kwaliteit van het onderwijs enkel ten goede komen. Dit laatste punt betreft bekwaamheidsbewijzen, waarbij elders verworven competenties een rol kunnen spelen, en het meenemen van diensten die iemand met betrekking tot administratieve en geldelijke anciënniteit heeft verworven.

Het in rekening brengen van elders verworven anciënniteit bij de berekening van de geldelijke anciënniteit heeft ernstige budgettaire implicaties. Het invoeren van deze maatregel voor een personeelscategorie leidt immers tot een gelijkaardige en terechte vraag van andere personeelscategorieën. De bezoldigingsregeling is immers niet enkel op de personeelsleden van het onderwijzend personeel van toepassing. Ze geldt voor alle personeelscategorieën, met uitzondering van het administratief en het meesters-, het vak- en het dienstpersoneel, waarvoor afzonderlijke regelingen gelden. Daarboven geldt een verruiming van het meenemen van geldelijke anciënniteit op basis van in de privé-sector verrichte diensten niet enkel voor de nieuwe ‘zij-instromers’, deze verruiming geldt eveneens voor iedereen die vroeger van de privé-sector naar het onderwijs is overgestapt.

De discussie over deze problematiek is al gevoerd bij de bespreking van het dossier van de ‘elders

verworven competenties’ en is ook in de loonstudie al aan bod gekomen. De loonstudie bevat aanbevelingen met betrekking tot mogelijke andere verloningsgrondslagen dan het diploma of de anciënniteit, zoals de functiezwarte of bepaalde competenties. Het spreekt voor zich dat dergelijke ingrijpende vernieuwingen slechts gefaseerd en gespreid kunnen worden ingevoerd. Hierbij moet steeds overleg met het onderwijsveld worden gevoerd.

Hierbij mogen we uiteraard het prijskaartje niet uit het oog verliezen. We moeten deze maatregelen tegen andere prioriteiten afwegen. Deze problematieken zullen alleszins aan bod komen bij de uitvoering van het Vlaams regeerakkoord en bij de besprekingen van de CAO’s. Mede omwille van de budgettaire impact, kan dit probleem niet los van de implementatie van de loonstudie en van een visie op de globale loopbaan in een onderwijsambt worden bestudeerd. Het is onze bedoeling deze discussie tijdens deze legislatuur te ontwikkelen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 12.31 uur.*

HANDELINGEN

De handelingen zijn het woordelijk verslag van de plenaire vergaderingen en van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg.

Ze worden in twee edities uitgegeven:

- de eerste, met witte kaft, bevat de handelingen van de plenaire vergaderingen;
- de tweede, met witte kaft en met bovenaan links de letter C met een chronologisch volgnummer, de vermelding van de commissie met het volgnummer van de vergadering per commissie, bevat de handelingen van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg. Per commissie en per vergadering wordt een editie van de handelingen uitgegeven.

FIN : Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
SFIN : Subcommissie voor Financiën en Begroting
BRU : Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
BIN : Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Decreetsevaluatie
WON : Commissie voor Wonen, Stedelijk Beleid, Inburgering en Gelijke Kansen
BUI : Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme
OND : Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
CUL : Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
WEL : Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
ECO : Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie
SWAP: Subcommissie voor Wapenhandel
LEE : Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
SLAN: Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
OPE : Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie

